



KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.6.2002  
KOM (2002) 288 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN  
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

**Det Europæiske Genopbygningsagentur**

**Årsrapport for 2001**

jf. artikel 4, stk. 14, i Rådets forordning (EF) nr. 2667/2000 (som ændret ved Rådets forordning 2415/2001)

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN  
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

**Det Europæiske Genopbygningsagentur**

**Årsrapport for 2001**

jf. artikel 4, stk. 14, i Rådets forordning (EF) nr. 2667/2000 (som ændret ved Rådets  
forordning 2415/2001)

**INDHOLDSFORTEGNELSE**

Forord .....	4
1. Oversigt.....	5
2. Hovedpunkter.....	8
3. Aktioner: Forbundsrepublikken Jugoslavien – Republikken Serbien.....	11
3.1 Generelt.....	11
3.2 Implementering af 2001-programmet .....	12
3.3 Implementering af 2000-programmet .....	15
3.4 Implementering af programmerne for 1998 og 1999.....	16
4. Aktioner: Forbundsrepublikken Jugoslavien Kosovo.....	17
4.1 Generelt.....	17
4.2 Implementering af 2001-programmet .....	18
4.3 Implementering af 2000-programmet .....	23
4.4 Implementering af programmerne for 1998 og 1999.....	25
5. Aktioner: Forbundsrepublikken Jugoslavien – Republikken Montenegro .....	27
5.1 Generelt.....	27
5.2 Implementering af 2001-programmet .....	28
5.3 Implementering af 2000-programmet .....	29
5.4 Implementering af programmerne for 1998 og 1999.....	31
6. Programlægning .....	33
6.1 Programlægning .....	33
6.2 Ekstern koordinering.....	34
6.3 Evaluering .....	34

7.	Finansielle forhold .....	36
8.	Almindelige ydelser .....	39
8.1	Administration .....	39
8.2	Information & kommunikation .....	39
	Bilag A1 - Nøglestatistikker: Serbien .....	40
	Bilag A2 - Nøglestatistikker: Kosovo .....	41
	Bilag A3 - Nøglestatistikker: Republikken Montenegro.....	42
	Bilag B - Agenturets direktionsmøder 2001 .....	43
	Bilag C - Agenturets organisatoriske struktur.....	44
	Bilag D - Agenturets budget for 2001 .....	45
	Bilag E - Agenturets kontaktsteder .....	46

## FORORD

Det Europæiske Genopbygningsagentur er ansvarligt for forvaltningen af EU's vigtigste bistandsprogrammer i Forbundsrepublikken Jugoslavien (Republikken Serbien, Kosovo og Republikken Montenegro) og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien.

Den 10. december 2001 besluttede Rådet, at agenturets mandat skulle udvides til at omfatte Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (FYROM). Den 28. december 2001 overdrog Europa-Kommissionen formelt agenturet ansvaret for forvaltningen af 2001-programmet for nødhjælp til FYROM fra og med den 1. januar 2002 og af andre programmer (tidligere, nuværende og fremtidige) fra og med den 1. marts 2002.

Agenturet, der blev oprettet i februar 2000, har hovedsæde i Thessaloniki i Grækenland og operative centre i Pristina, Beograd, Podgorica og Skopje. Som et uafhængigt EU-agentur er det ansvarligt over for Det Europæiske Råd og Europa-Parlamentet og bestyres af en direktion, der er sammensat af repræsentanter for Kommissionen og de femten EU-medlemsstater.

I alt har EU for nylig bevilget agenturet omkring 525 mio. EUR til forvaltning i 2001. Ved årets udgang havde agenturet tilsyn med i alt omkring 1,2 mia. EUR i de operative centre i Beograd, Pristina og Podgorica.

Programmer, der forvaltes af agenturet, har tre hovedformål. Det drejer sig om: (i) at udføre øjeblikkelig fysisk og økonomisk genopbygning (rehabilitering og reparation af nøgleinfrastruktur og offentlige værker, som f.eks. energi, boliger, vand, transport); (ii) at lægge fundamentet for udvikling af en markedsorienteret økonomi og at fremme privat virksomhed (støtte til virksomhedsudvikling, landbrug, sundhed); og (iii) at støtte indførelse af demokrati, menneskerettigheder og retsstat (styrkelse af lokal administration, ngo'er, medier og retsvæsen).

Agenturets rolle ligger inden for et bredere tilsagn fra EU til Forbundsrepublikken Jugoslavien og Den Tidligere Republik Makedonien. Dette er igen en del af EU's stabiliserings- og associeringsproces med de fem lande i Sydøsteuropa, herunder Albanien, Bosnien-Hercegovina og Kroatien. Af anden EU-bistand er der makrofinansiel og humanitær hjælp, hjælp til demokratisering, til planlægning på told- og skatteområdet samt støtte til udvekslingsprogrammer på uddannelsesområdet. Der er også bilaterale bidrag fra EU-medlemsstaterne.

## 1. OVERSIGT

I 2001 var de EF-finansierede programmer, som forvaltes af Det Europæiske Genopbygningsagentur - gennem tre operative centre i Republikken Serbien, Kosovo og Republikken Montenegro - fortsat koncentreret om tre hovedaktivitetsområder.

Inden for fysisk og økonomisk genopbygning (der tæller omkring 60% af de midler, der for nylig blev bevilget til agenturet i 2001, over for 76% i 2000) fortsatte det med at varetage de mest fundamentale behov hos borgerne med hensyn til energi- og vandforsyning, boliger og transport. Opgaven er langt fra slut, og der vil fortsat blive afsat væsentlige midler hertil.

Hvad angår fundamentet for udvikling af en markedsorienteret økonomi og fremme af privat virksomhed (der tæller omkring 25% af de nye midler i 2001 over for 19% i 2000) fortsatte det med at støtte virksomhedsudvikling (hovedsageligt gennem bistand til banksektoren og til vækst inden for små og mellemstore virksomheder, som det også yder mindre lån til) samt at støtte landbrug og landbefolkning og sørge for bedre ydelser gennem nationale og regionale sundhedssystemer.

Hvad angår støtte til indførelse af demokrati, menneskerettigheder og retsstat (der tæller omkring 15% af de nye midler i 2001 over for 5% i 2000) fortsatte det med at tilbyde kurser og vejledning for lokalforvaltningerne og støtte ngo'er, medier og retsvæsenet.

Agenturet er derfor ved at foretage et gradvis skifte bort fra dets første hovedaktivitetsområde hen imod det andet og tredje. Dette er en afspejling af, at agenturet ud over opgaven med at genopbygge fysisk infrastruktur har fået overdraget den ekstra - hårdere og mere komplekse - opgave med at hjælpe til med at genopbygge samfund og økonomier. Det indebærer arbejde, som er en nødvendighed i langsigtet og bæredygtigt perspektiv, og derfor mindre måleligt, eftersom det omfatter nødvendig 'genopbygning' inden for selve samfundene, inden for rammerne af et erhvervmiljø, inden for en fri presse, inden for en fungerende administration og offentlige institutioner.

\*\*\*

Ved oprettelsen af agenturet blev der lagt vægt på en hurtig levering af ydelser. Udbetalingen af de midler, som agenturet er ansvarligt for, sker fortsat som lovet og efter hensigten. Ved udgangen af 2001 var der indgået forpligtelser for 85% af EU-midlerne under agenturets forvaltning, og 66% var udbetalt.

I sidste instans skal succesen dog ses i forhold til indvirkningen af dets programmer på stedet og til de forbedringer, de bringer menneskene. I den forbindelse står agenturets arbejde og dets indvirkning i 2001 ikke alene: det skal ses i den politiske, sociale og økonomiske kontekst i regionen og som led i en massiv indsats fra EU's og international side i Forbundsrepublikken Jugoslavien. Men agenturets arbejde og indvirkning står dog også alene, når det skal måles i forhold til de oprindelige målsætninger.

I Republikken Serbien hjalp agenturet med til at stabilisere en nødsituation ved at sikre tilstrækkelig elektricitet og brændselolie, basale levnedsmidler og vigtig medicin, alt imens det udførte mindre infrastrukturprojekter i byer og skoler rundt omkring i alle kommunerne. I det nye program for 2001 konsoliderede det sit arbejde i energisektoren - ikke ved at importere elektricitet, men ved at rehabilitere Serbiens hjemmeudviklede energikapacitet - alt imens det fortsatte med at levere vigtig medicin og udstyr til sundhedspleje. Det importerede

såsæd og gødning til landbruget for at hjælpe med at genoplive økonomien på landet, det ydede kreditter for at sætte liv i små virksomheder, og det iværksatte mindre programmer til fremme af en fri presse og til støtte af civil og miljømæssig genrejsning, især i det sydlige Serbien.

I Kosovo fortsatte agenturet med at opfylde de mest basale behov for fysisk rehabilitering: at arbejde på store kraftanlæg og i kulminerne, der forsyner dem med kul; at genopbygge ødelagte huse, veje og broer; at sikre en pålidelig vandforsyning og bortskaffe affald. Samtidig havde det succes med sine udbetalinger af lån til små og mellemstore virksomheder og til mindre landmænd, og det satte skub i produktiviteten i landdistrikterne ved at tilbyde basale landbrugsinput. I projekterne blev der også lagt særlig vægt på at få indført bedre praksis på længere sigt i Kosovo, hvilket sker gennem teknisk bistand og opbygning af institutionel kapacitet. Der blev iværksat mindre projekter, der skulle opmuntre til en fri og professionel presse og støtte mindre ngo-initiativer - især for kvinder og for minoriteter af al slags.

I Republikken Montenegro fremskyndede agenturet vigtige forbedringer af basisinfrastrukturen - bygning af veje, broer og skoler. Der blev lagt mere og mere vægt på reform af central og lokal administration.

Mange af agenturets hidtidige tiltag kan måles kvantitativt. Det er dog blevet mere og mere vanskeligt at kvantificere tiltagene, eftersom resultaterne er mindre synlige. Virkningerne af dets mere langsigtede tiltag - fremme af god regeringsførelse og opbygning af institutioner, skabelse af betingelser for en stabil og blomstrende markedsøkonomi og udvikling af et civilsamfund - behøver tid for at slå rod. Agenturet opstiller programmer, som kommer modtagerne til gode på lang sigt, og det er fuldt ud klar over, at vejen til genoprettelse og reform er lang og snoet. Det kræver tålmodighed, og mange af resultaterne vil være opnået med stort besvær.

De programmer, som agenturet forvalter, vil blive ved med at spille en vigtig rolle, eftersom EU har sat sig for øje at få integreret stabile og fremgangsrige partnere fra Sydøsteuropa i den europæiske familie af nationer.

\*\*\*

I år 2001 var der både tale om hurtig forandring og grundlæggende uforanderlighed for Det Europæiske Genopbygningsagentur.

### **Forandring ...**

... i og med at summen af de EU-midler, som det havde fået ansvaret for forvaltningen af, var tredoblet, det havde oprettet to nye operative centre og også fordoblet antallet af ansatte.

### **Uforanderlighed ...**

... i og med at det fortsat havde kunnet holde de administrative omkostninger på et minimum, og det havde tilsluttet sig EU's standardprocedurer for udbud for at opretholde farten i ydelserne.

Da december nærmede sig sin afslutning, blev behovet for at kombinere de to elementer endnu mere udtalt, efter at Rådet havde truffet en afgørelse om at udvide agenturets beføjelser til at omfatte Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien (FYROM). Europa-Kommissionen bad derefter agenturet (som siden september 2001 havde hjulpet dem med at

implementere nødhjælpsprogrammer) om at overtage det fulde ansvar for forvaltningen af 2001-programmet for nødhjælp til FYROM fra og med januar 2002 og for de øvrige vigtige EU-bistandsprogrammer i FYROM (tidligere, nuværende, fremtidigt) fra og med marts 2002.

\*\*\*

I 2001 havde agenturet også held med at fastholde sin uafhængighed inden for sine klart definerede EU-rammer.

### **Uafhængighed ...**

i og med at det har frihed til at forberede, iværksætte, kontrahere, forvalte og evaluere sine egne udbud og rekruttere sit eget personale.

### **Rammer ...**

... i og med at det følger EU's standardregler for udbud og undgår forenklede eller fremskyndede procedurer;

... i og med at dets aktiviteter - i EU-sammenhæng - falder ind under Europa-Kommissionens strategiske rammer, de bliver grundigt overvåget af Revisionsretten og bliver regelmæssigt rapporteret til Europa-Parlamentet og Ministerrådet;

... i og med at dets aktiviteter er en fast bestanddel af Den Europæiske Unions proces, der går ud på at uddybe den politiske og økonomiske dialog med landene i Sydøsteuropa.

Denne EU-strategiske kontekst er af største vigtighed. Det kommer tydeligst frem i stabiliserings- og associeringsprocessen, som nu er lanceret med fem lande i regionen, og som har til formål at fremme integrationen med EU's normer og strukturer og i sidste instans at muliggøre selve medlemsskabet af Den Europæiske Union. Mere specifikt kommer det til udtryk i mellemsigtede landestrategidokumenter og flerårige vejledende programmer, der er udviklet af Europa-Kommissionen, og som udgør den strategiske ramme for CARDS-programmet (EF-bistand, genopbygning, udvikling og stabilisering) for de fem lande i Sydøsteuropa i perioden 2002-2006.

EU har givet regionen et åbent tilsagn og fortsætter med at tilbyde sin bistand på mange forskellige måder og gennem mange forskellige kanaler. Inden for disse rammer forvalter agenturet hovedparten af sine bistandsprogrammer for Forbundsrepublikken Jugoslavien og fra og med 2002 også for Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien.

## 2. HOVEDPUNKTER

### FRJ – Republikken Serbien

- På trods af hårdt vintervejr har energiprogrammet (reservedele, arbejder og import af elektricitet) haft en bemærkelsesværdig positiv effekt, efterspørgslen har kunnet imødekommes, og der har været færre strømafbrydelser. Mange andre inputs (gødning, lokalt fremstillet og solgt medicin) er tilvejebragt og fordelt. Der er en stærk efterspørgsel efter mellemfristede kreditter fra små og mellemstore virksomheders side.
- Nødhjælpsprogrammet for 2000, som agenturet overtog i januar 2001, er afviklet, og 94% af midlerne var udbetalt ved årets udgang. Det er lykkedes at få stabiliseret denne nødsituation takket være tiltag inden for områder som energi, sundhed, fødevarer og lokal infrastruktur.
- Programmet for 2001 er under hastig implementering. Ved årets udgang var der indgået kontrakter for 92% af første tranche (143,5 mio. EUR), og der var udbetalt 51%. Mere end 30% af anden tranche på 50,3 mio. EUR, der var blevet disponibel i november, er der også indgået kontrakter for.

### FRJ – Kosovo

- I programmet for 2001 fortsatte man i Kosovo med større fysiske rehabiliteringsarbejder på kraftværker, i kulminer og på offentlige værker og med genopbygning af boliger og hovedveje, men der blev lagt langt større vægt på opbygning af institutionel kapacitet i de fleste af sektorerne. Kreditterne går til at støtte almindelig økonomisk udvikling, blandt andet inden for landbrugs- og virksomhedssektoren. Der er andre foranstaltninger, der støtter retsstaten og civilsamfundet. Der var også afsat midler til valget i november 2001 til den lovgivende forsamling i Kosovo.
- Selv om der er gjort væsentlige fremskridt i Kosovo i perioden efter konflikten i 1999, er der stadig store udfordringer at tage op - blandt andet er der et behov for videre rehabilitering af den eksisterende infrastruktur (især inden for energi- og transportsektoren), behandling af kritiske miljøproblemer, støtte til udvikling af handel og den private sektor, reform af hele uddannelses- og sundhedsområdet, samt styrkelse af civilsamfundet og god regeringsførelse.
- Finansieringen under programmet for 2001 nåede op på 315 mio. EUR, efter at der i oktober 2001 var blevet bevilget yderligere 44,5 mio. EUR. Af de 695 mio. EUR, der har været bevilget til Kosovo siden 1998, er der indgået kontrakter for 85% og udbetalt 66% indtil 31. december 2001.



## **FRJ – Republikken Montenegro**

- Den 8. januar 2001 overtog agenturet ansvaret for forvaltningen af de vigtigste EU-finansierede bistandsprogrammer i Montenegro. Agenturet er baseret i Podgorica, hvor kontoret blev etableret i marts 2001. Det har været fuldt udbygget med personale og operationelt siden juni.
- Hovedparten af programmet for 2001 til en værdi af ca. 13,3 mio. EUR blev godkendt i oktober. Yderligere 3 mio. EUR blev bevilget i december.
- I 2001 forsøgte agenturet at få indgået kontrakter for omkring 19 mio. EUR ud af de 24 mio. EUR, der var overtaget fra programmerne for 1999 og 2000. Ved årets udgang var der indgået kontrakter for 97% af 1999-projekterne, og der var udbetalt 77%. For programmet for 2000 var der indgået kontrakter for 72%.

## **FRJ – Republikken Makedonien, FYROM**

- Fra september 2001 har agenturet bistået Europa-Kommissionen med at forberede og forvalte et nødhjælpsprogram for FYROM. Der er to hovedformål med programmet: genopbygning af områder, der er ramt af konflikten i første halvdel af året; og støtte til genopbygning af tilliden for at afstive implementeringen af rammeaftalen fra august 2001.
- I december 2001 blev agenturet formelt bedt om at overtage ansvaret for forvaltningen af de vigtigste EU-bistandsprogrammer i FYROM. Den 1. januar 2002 overtog agenturet så det fulde ansvar for forvaltningen af nødhjælpsprogrammet og etablerede et operativt center i Skopje.

## **Programlægning**

- I løbet af 2001 opstillede agenturet programforslag til adskillige anlæg. Inden for rammerne af landestrategien og det flerårige vejledende program for FRJ opstillede det også forslag til etårige programmer for 2002 til drøftelse i direktionen i januar 2002.
- Evalueringsgruppen har foretaget ni interimsevalueringer i løbet af året og dens anbefalinger til projektf forbedringer er blevet inddraget.

## **Finansielle forhold**

- Af de 1,15 mia. EUR, som agenturet har forvaltet, var der ved udgangen af 2001 indgået kontrakter for omkring 85% og udbetalt 66%.
- Under anvendelse af EU's standardprocedurer for udbud tildelte agenturet 0,5 mia. EUR til nye kontrakter i 2001, hvoraf 87% blev tildelt gennem offentlige udbud og gavebistand og 13% gennem forenklede procedurer.
- I 2001 indgik agenturet kontrakter for flere midler, end det for nyligt havde fået tildelt (ikke medregnet de midler, der var blevet tildelt Kosovo ved årets udgang). Det tog i gennemsnit 17 dage for agenturet at foretage en udbetaling efter at have modtaget en faktura.

- Agenturets driftsomkostninger for de første to aktivitetsår (2000, 2001) beløber sig til 25,9 mio. EUR, dvs. 2,4% af det samlede endelige budget for disse år.
- I november 2001 offentliggjorde Revisionsretten en rapport, som så positivt på agenturets finansielle regnskaber og indvirkningen af dets programmer i Kosovo.

### **Generelt**

- Pr. 31. december 2001 var der 97 internationalt og 144 lokalt ansatte i agenturet i hovedsædet i Thessaloniki og dets tre operative centre i Beograd, Pristina og Podgorica.
- Agenturet er begyndt at oprette et nyt operativt center i Skopje.
- Agenturets direktion mødtes fire gange i løbet af året og fortsatte med at spille en vigtig strategisk rolle i drøftelserne om specifikke finansieringsforslag for Serbien, Kosovo og Montenegro samt en lang række programrelaterede og administrative spørgsmål.

### **3. AKTIONER: FORBUNDSREPUBLIKKEN JUGOSLAVIEN – REPUBLIKKEN SERBIEN**

#### **3.1 Generelt**

Den 8. januar 2001 overtog Det Europæiske Genopbygningsagentur ansvaret for forvaltningen af EU's bistandsprogrammer i Serbien for 1998, 1999 og 2000, som tidligere var blevet implementeret af Europa-Kommissionen i Bruxelles og dens delegation i Beograd. Det er især nødhjælpsprogrammet for 2000 på 180 mio. EUR, der har vist sig at være en afgørende faktor for stabilisering af nødsituationen i landet. (Dette nødhjælpsprogram var opstillet af Kommissionen, som også havde indgået hovedparten af kontrakterne hertil i oktober/november 2000 med hjælp fra de ansatte i agenturet i Kosovo.

Det praktiske udbytte af nødhjælpsprogrammet for 2000 kunne mærkes over det meste af Serbien. Det kunne for eksempel mærkes i form af fyringsolie til omkring 1000 skoler, hospitaler og fjernvarmesystemer i kommuner, der dækker omkring 80% af befolkningen; i form af import af elektricitet, hvorved man forhindrede større strømafbrydelser; i form af levering af vigtig medicin (f.eks. insulin) og fødevarer (sukker, madolie).

For Serbiens vedkommende medførte opløsningen af det tidligere Jugoslavien og de deraf følgende væbnede konflikter og dårlig økonomisk ledelse i 1990'erne hyperinflation og en ruineret økonomi. Etablerede markeder gik tabt, og traditionel produktion og hidtidige handelsforbindelser blev afbrudt. Det internationale samfund pålagde sanktioner, og vigtig infrastruktur blev enten dårligt vedligeholdt eller ødelagt. I 2000 var BNP faldet til omkring 40% af niveauet i 1990.

I begyndelsen af januar 2001 tog de nye føderale og serbiske myndigheder hurtigt fat efter at være kommet til magten. De koncentrerede deres indsats om tre hovedområder: (i) at stabilisere økonomien; (ii) at imødekomme akutte behov hos de mest sårbare dele af befolkningen; og (iii) at blive genintegreret i det internationale samfund.

Der er gjort gode fremskridt på alle områder. De nye regeringer i FRJ/Serbien er i gang med omfattende strukturreformer for hurtigt at få indført en markedsøkonomi. De har for eksempel indført betydelige skattereformer, privatiseret en række virksomheder, og er begyndt at omstrukturere banksektoren, og de har øget prisen på elektricitet, fjernvarme og andre offentlige ydelser. Takket være bredden i regeringernes indsats blev donorerne på en konference i juni 2001 i Bruxelles enige om at yde bistand på omkring 1,5 mia. EUR. Der blev senere i november 2001 aftalt en vellykket og nødvendig gældssaneringsordning med Paris-klubben, hvor 66% af gælden blev afskrevet.

I det skrøbelige makroøkonomiske klima forsøger Serbien sig med et omfattende økonomisk reformprogram. Det er magtpåliggende for det at undgå at blive afhængig af udenlandsk bistand. På grund af den enorme vægt fra fortiden vil Serbien fortsat behøve betydelig støtte fra det internationale samfund, hvis det skal lykkes for dem.

I programmet for 2000 var der hovedsageligt blevet fokuseret på nødhjælp (fyringsolie, elimport, basale fødevarer osv.), hvorimod bistandsprogrammet for 2001 for Serbien var det første skridt på vej bort fra et nødhjælpsprogram mod en mere langsigtet udviklingsbistand. Serbien er på vej ud af en lang periode med økonomisk tilbagegang, der yderligere blev vanskeliggjort af konflikter og international isolation, og der er behov for betydelig støtte fra internationale institutioner og EU, hvis overgangen til en fuldt ud flyvefærdig markedsøkonomi og til demokrati skal lykkes. I EU's programmer var der taget hensyn til, at

det var nødvendigt at yde støtte til nøgleområder af grundlæggende økonomisk og social betydning, især med henblik på at styrke institutionel udvikling og skabe grundlag for langsigtede investeringer og for udvikling af civilsamfundet.

EU's bistandsprogram for 2001 har bidraget til at stabilisere økonomien og samfundet ved (i) at støtte rehabilitering inden for energisektoren, (ii) at yde vigtige input til landbrugs- og sundhedssektoren for at genoplive produktionen, (iii) at yde kredit for at hjælpe bank- og virksomhedssektoren, og (iv) at yde teknisk bistand for at kunne iværksætte vigtige reformer i de produktive sektorer og begynde processen med tilnærmelse hen imod europæiske strukturer.

Der er afsat en rammebevilling på omkring 171 mio. EUR til agenturets implementering i 2002. Den vil fortrinsvis være koncentreret om sektorer som institutionsopbygning (f.eks. offentlig administration, retsvæsen, europæisk integration), økonomisk genopbygning (energi, transport og landbrug), civilsamfund (ngo'er, medier) og integreret grænseforvaltning.

### **Se de to nøgletabeller i bilag A1**

EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Serbien pr. 31.12.2001 – sektorvis

EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Serbien pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb

### **Se også Evaluering, afsnit 6.3**

## **3.2 Implementering af 2001-programmet**

### **Energi (107,7 mio. EUR)**

Den første tranche af midler til energiprogrammet for 2001 på i alt 80 mio. EUR blev disponibel i begyndelsen af maj 2001. Det umiddelbare mål for programmet var at stabilisere og sikre den indenlandske elforsyning inden vinteren 2001/2002. Hensigten var at udfylde tomrummet, indtil der blev større investeringer tilgængelige fra internationale finansieringsinstitutter, således at systemet kunne rehabiliteres fuldt ud. Programmet omfatter aktiviteter inden for elproduktion, forsyningsnet og kulminer.

Inden for elproduktion er programmet rettet mod fire hovedenheder, hvor investeringen skal sikre større driftssikkerhed med en kapacitet på 1250 MW og forlænge den resterende levetid. Arbejdet på disse fire enheder startede i september 2001 med eftersyn, vedligeholdelse og reparation. Ca. 50% af arbejdet var færdiggjort ved udgangen af 2001, og der er nu tre enheder, der er operationelle til vinteren. Der vil blive arbejdet videre indtil april 2002. Den fjerde enhed skal efter planen være fuldt operationel inden midten af 2002.

I december 2001 startede arbejdet med rehabilitering af lufttransmissionsledninger til indenlandsk forsyning og med importforbindelser. Dette vil fortsætte ind i 2002.

Der er indgået omkring 260 kontrakter om levering af reservedele, værktøjer og udstyr til den mest nødvendige reparation og tiltrængte vedligeholdelse af det sidste 5800 MW vand- og varmekraftværk samt understationer og transformatorer. Leveringerne på stedet begyndte i august 2001 og vil fortsætte ind i 2002.

Støtten til kulminerne dækker de to vigtigste åbne miner, der forsyner de kulfyrede kraftværker i Serbien. Programmet omfatter indkøb af større udstyr til fjernelse af overliggende lag og til kulproduktion samt udskiftning af væsentlige dele til fejlslagne mineoperationer, som f.eks. mobile kraner, gravemaskiner osv. Leveringerne begyndte i august 2001 og vil fortsætte indtil februar 2002.

I anerkendelse af hvor stor betydning energisektoren har i Serbien, blev der afsat yderligere 12,7 mio. EUR i november 2001 til ekstra nødvendigt udstyr for at forstærke virkningen af det igangværende rehabiliterings- og vedligeholdelsesprogram. Udbuddene om indkøb af udstyr skulle offentliggøres inden udgangen af 2001.

Desuden blev der i lyset af de planlagte eftersyn og tilhørende strømafbrydelse under det oprindelige program for 2001 finansieret import af elektricitet for yderligere 15 mio. EUR. Importen startede i december 2001 og vil vare ved indtil slutningen af vinteren 2002.

Der blev også indledt mere strategiske mellemsigtede reformprogrammer efter omfattende konsultationer af energiministeriet og det serbiske kraftværk EPS. Der er indledt forundersøgelser med henblik på etablering af et serbisk energiudnyttelsesagentur og et energireguleringsagentur. Der forventes at foreligge forslag hertil i begyndelsen af 2002. En undersøgelse om omkostningsbesparelser og forvaltning, som EPS havde anmodet om, skulle også være klar i løbet af foråret 2002. Desuden har agenturet bestilt en undersøgelse af kulsektoren, som skulle være klar i begyndelsen af 2002.

### **Virksomhedsudvikling (16 mio. EUR)**

Den første tranche på 10 mio. EUR til bistandsprogrammet for virksomheder har to komponenter: (i) teknisk bistand og uddannelse til ministeriet for økonomi og privatisering til udvikling af SMV; og etablering af regionale SMV-rådgivningscentre, herunder et euro-infocenter (EICC) for omkring 5 mio. EUR; og (ii) en kreditlinje (5 mio. EUR) til fremme af investering i SMV og udbygning heraf og til genetablering af sunde lokale bankaktiviteter. De regionale erhvervsstøttecentre samt et EICC vil blive operationelle i første halvdel af 2002. Kreditefterspørgselen blandt SMV'er er større end forventet. Ved udgangen af december 2001 var der således godkendt lån på i alt 3,5 mio. EUR. Som følge heraf blev der givet yderligere 5 mio. EUR til SMV-kreditlinjen i den anden tranche for 2001.

Og endelig vil der på grund af de mere langsigtede behov i forbindelse med markedsreform og virksomhedsomstrukturering blive ydet teknisk bistand (ca. 1 mio. EUR) til første trin i finansiel omstrukturering af tre fællesejede virksomheder (en producent af lastbiler med omkring 2900 ansatte; en producent af traktorer og landbrugsudstyr med 3600 ansatte; og en producent af høstmaskiner og majsplukkemaskiner med for øjeblikket 2500 ansatte). Udbuddet vedrørende udpegning af et team til teknisk bistand blev igangsat i november efter direktionens godkendelse af den anden tranche. Teamet forventes udpeget i begyndelsen af marts 2002.

### **Landbrug (20 mio. EUR)**

I landbrugsprogrammet for 2001 benyttede agenturet en togrenet fremgangsmåde: at levere nøgleinput (gødning og dyrefoder) for at hjælpe med at få genetableret landbrugsproduktionen og samtidig begynde at lægge fundamentet for harmonisering med EU-standarder og -normer for fødevarer.

Leveringen af gødning (NPK) begyndte i slutningen af august og var færdig i begyndelsen af oktober. Importen af dyrefoder begyndte kort efter, og leveringen heraf var færdig i slutningen af oktober. Den sidste komponent, urea, vil blive leveret i løbet af januar 2002 til gødskningen af afgrøderne. Alle input sælges eller byttes i naturalier til markedspriser, og indtægterne placeres i en særlig counterpart-fond.

Der blev undertegnet en servicekontrakt i december 2001 om hjælp til Serbien med at udvikle landbrugspolitiske reformer, en overordnet strategi og en dispositionsplan for sektoren. Denne kontrakt indeholder også en komponent om harmonisering med EU-standarder og -normer for landbrugsprodukter og fødevarer. Ekspertteamet begynder sit arbejde i januar 2002.

### **Sundhed (31,5 mio. EUR)**

Under den første tranche var der afsat 26,5 mio. EUR til at forbedre adgangen til vigtig medicin i hele Serbien og til at indføre hertil hørende sektorreformer, som f.eks. etablering af behandlingsprotokoller og rationalisering og omstrukturering af lægemiddelindustrien. Leveringen af medicin begyndte som planlagt i november og ekspertteamene begyndte deres arbejde i oktober (protokoller) og november (lægemidler).

Yderligere 5 mio. EUR blev der bevilget under anden tranche for 2001. Det vil forbedre kvaliteten af nogle af de basale ydelser på hospitaler og sundhedscentre ved at rehabilitere udstyr og levere nyt prioriteret udstyr.

### **Integreret grænseforvaltning (5 mio. EUR)**

I betragtning af hvor stor betydning det transeuropæiske vejnet har, og at det er nødvendigt at hjælpe Serbien med fysisk at blive genintegreret i resten af regionen, er en forbedring af grænseanlægget og forvaltningen på FRJ-siden af Horgos-grænsen med Ungarn (i den paneuropæiske transportkorridor 10) højt prioriteret. Projektet har til formål at lette grænsepassagen for personer og varer og samtidig forbedre og sikre procedurerne ved grænsen. Agenturets direktion godkendte projektet i november 2001. Udbuddene vil blive lanceret midt i februar 2002, og projektet skal efter planen være afsluttet ved udgangen af 2003. Finansiering fra dette projekt kommer fra CARDS's regionale midler.

### **Medier (2 mio. EUR)**

Programmet for 2000 til støtte af uafhængige medier fortsætter med to ekstra aktiviteter, der blev bevilget i november 2001. Den første komponent giver mindre tilskud og kurser til uafhængige medier for at sikre deres finansielle bæredygtighed på mellemlang sigt. Den hertil hørende kontrakt om projektgennemførelsen vil blive undertegnet i begyndelsen af januar 2002. Den anden komponent skal finansiere en omfattende managementrevision af det serbiske radio- og fjernsynsselskab (RTS) og er for øjeblikket sendt i udbud. Der skulle efter planen være et team på stedet omkring midten af februar 2002.

### **Politisk og juridisk rådgivningscenter (5 mio. EUR)**

Det politiske og juridiske rådgivningscenter skal give rådgivning, som er både konsekvent og tilgængelig for regeringerne i FRJ/Serbien, om vigtige makroøkonomiske emner, f.eks. overgang til markedsøkonomi, regelrammer, EU-harmonisering af lovgivning, standarder, normer og WTO-tiltrædelse. Det er et lille, men vigtigt element at hjælpe FRJ/Serbien med at tilnærme sig til europæiske og andre internationale institutioner (f.eks. WTO).

Siden begyndelsen af november 2001 har der været et team af eksperter, som skulle bistå myndigheder på føderalt plan og republikplan med at udvikle strategier og identificere nøgleprioriteter.

### **Regional udvikling i Presevo-dalen - Beskæftigelses- og rehabiliteringsprogram (4 mio. EUR)**

Dette projekt blev udviklet sammen med UNDP for at imødegå den spændte politiske situation i det sydlige Serbien. I begyndelsen af 2002 vil der være indsat et UNDP-team, som skal implementere beskæftigelsesprojektet for lokale folk, således at der kan igangsættes kommunale og miljømæssige forbedringer.

Der vil skønsmæssigt blive ansat omkring 1260 i fire kommuner med start i januar/februar 2002.

### **Teknisk ekspertise (2,6 mio. EUR)**

Med disse midler kan agenturet gå i gang med forberedelse og implementering af projekter på en mere effektiv måde. De midler, der er bevilget under dette forslag, skal anvendes til at yde teknisk ekspertise på kort sigt inden for højt specialiserede, punktuelle aspekter af projektdesign, implementering, forundersøgelser, evaluering osv.

## **3.3 Implementering af 2000-programmet**

### **Energi (103,7 mio. EUR)**

Med hjælp fra programmet "Energi for demokrati" kom Serbien gennem vinteren 2000/2001. De sidste leveringer fandt sted i april 2001 og omfattede i alt 144 000 tons brændsels- og fyringsolie til kraftværker og fjernvarmeværker, offentlige institutioner i kommuner over hele landet. En reserve til uforudsete udgifter på 900 000 EUR fra programmet for 1999 blev benyttet til ekstra leveringer, som fandt sted i november 2001.

Halvdelen af det samlede budget for energiprogrammet for 2000 gik til import af elektricitet til vinteren 2000/2001. Den EU-finansierede import stod for 70% af den samlede import af elektricitet. Ved udgangen af august 2001 var midlerne til alle programmer udbetalt. I den forbindelse er det vigtigt at bemærke, at der i vid udstrækning bruges elektriske varmeanlæg i serbiske husholdninger, fordi prisen på elektricitet tidligere var meget lav.

For at sikre tilstrækkelig forsyning med kul til driften af varmekraftværker blev der gennem programmet endvidere leveret reservedele til at forbedre kulproduktionen i de åbne miner i Kolubara og Kostolac. Leveringerne startede i februar og stoppede med udgangen af november 2001.

### **Fødevarer (26,7 mio. EUR)**

Nødhjælpsprogrammet med levering af sukker og madolie til rimelig pris til serbiske forbrugere er afsluttet.

Der er i alt blevet leveret 15 000 tons sukker og 15 000 tons madolie til det lokale marked. Leveringerne til supermarkederne startede i februar 2001 og sluttede ved udgangen af oktober. Indtægterne til counterpart-fonden fra salg af sukker og olie beløb sig til 6 mio. EUR ved udgangen af 2001. Der blev undertegnet et aftalememorandum med den serbiske regering i maj 2001 om brugen af counterpart-fonden. Det blev aftalt, at alle midlerne skulle benyttes

til import af landbrugsinput. Ved udgangen af 2001 blev der importeret yderligere 15 000 tons majs og 10 000 tons NPK.

### **Sundhed (20 mio. EUR)**

Blandt det, der var mest brug for, var medicin til overkommelige priser til akut medicinsk behandling. Derfor blev der udviklet et program med levering af medicin og laboratorieudstyr (herunder sprøjter og kanyler), som der ellers ville have været alvorlig mangel på. Projektet blev færdigt i august 2001, og programmet er nu lukket. Distributionen af medicin og medicinsk udstyr til omkring 300 forskellige sundhedsinstitutioner, herunder statsapoteker, hospitaler og sundhedscentre, blev afsluttet i juni 2001.

Yderligere aktiviteter til støtte for sundhedssektoren fortsætter nu under programmet for 2001.

### **Medier (1 mio. EUR)**

Under årene med Milosevic blev de uafhængige medier i Serbien undertrykt. EU hjalp i mange år oppositionens medier, og efter at Milosevic var blevet fortrængt ved valget i oktober 2000, besluttede man at fortsætte med at yde denne vitale bistand. Programmet omfattede krisehjælp til uafhængige medieoperatører til at dække deres umiddelbare behov for udstyr, teknisk bistand og driftsomkostninger samt identifikation af langsigtede prioriteter. Programmet fortsatte gennem 2001 og vil blive afsluttet i begyndelsen af foråret 2002. En af nøgleaktiviteterne var udvikling af en ny lovramme for medierne. Det nye lovforslag skulle forelægges for det serbiske parlament i begyndelsen af 2002.

### **Skoler og byer for demokrati (28,8 mio. EUR)**

Programmet "Skoler for demokrati" begyndte også under Milosevic's styre. Det skulle dække reparation, renovering og væsentligt udstyr til skoler, børnehaver og andre uddannelsesinstitutioner i 34 kommuner, der blev ledet af oppositionen. Programmet "Byer for demokrati" blev udviklet senere og omfattede finansiering til alle 160 kommuner til kommunal infrastruktur som for eksempel reparation af vandforsyning, indsamling og deponering af affald, offentlig transport osv. Under det første program blev alle projekterne om skolerenovering (136) afsluttet i september 2001. Under det andet program var hovedparten (90%) af de finansierede aktiviteter afsluttet ved udgangen af 2001. Alle resterende aktiviteter vil være afsluttet i april 2002.

Under det andet program var der indgået 157 kontrakter, som blev gennemført 726 steder. Desuden var der indgået kontrakter for 4,8 mio. EUR om levering af møbler og udstyr til skoler samt udstyr til kommunal indsamling og deponering af affald. Leveringen af udstyr til skoler blev afsluttet ved udgangen af 2001. Alle andre leveringer vil slutte i foråret 2002.

## **3.4 Implementering af programmerne for 1999 og 1998**

De fleste af midlerne fra programmet for 1999 (98%) er der indgået kontrakt for, og der er udbetalt omkring 79%. Der er ydet bistand til medier samt til programmet "Energi for demokrati". Alle midlerne fra programmet for 1998 om støtte til medierne er der indgået kontrakt for, og 74% er udbetalt.



## **4. AKTIONER: FORBUNDSREPUBLIKKEN JUGOSLAVIEN - KOSOVO**

### **4.1 Generelt**

Ved etableringen i februar 2000 overtog agenturet alle finansieringsforpligtelser og programmer for 1998 og 1999 fra Europa-Kommissionens arbejdsgruppe for genopbygning af Kosovo. Oprindeligt var agenturets midler koncentreret omkring fire hovedsektorer (energi, vand, boliger og transport), som også fortsat vil være væsentlige for genopbygningen og rehabiliteringen. I 2001 fortsatte agenturet med at fokusere på et begrænset antal højt prioriterede sektorer for at sikre størst mulig indvirkning med de midler, der var til rådighed, men samtidig øgedes støtten til sektorer som god regeringsførelse og civilsamfund, virksomheder, landbrug og sundhed som følge af disse sektors betydning for bæredygtig økonomisk, institutionel og social udvikling i Kosovo.

I 2001 var EF-støtten med til at fremme rehabiliteringen af energisektoren ved et vellykket eftersyn at de to produktionsenheder i det største kulfyrede kraftværk, ved levering af vigtigt udstyr til kulminerne, teknisk bistand til energiforvaltningsorganet KEK, reparation af fjernvarmesystemet i Pristina og import af elektricitet.

Genhusningsprogrammet har bistået ved genopbygning af over 15 600 boliger siden 1999, herunder omkring 3 600 med midler fra 2001. EF-midlerne blev også benyttet til at hjælpe UNMIK med at løse problemer omkring ejendomsretten.

I lokalforvaltninger og civilsamfund fokuseredes der på en styrkelse af regeringsinstitutioner, støtte til retsvæsenet, finansiering af initiativer fra civilsamfundet, opbygning af forvaltningskapacitet i radio og fjernsyn i Kosovo samt støtte til valget i november 2001 til den nye lovgivende forsamling i Kosovo.

Ved udgangen af 2001 havde EF finansieret rehabilitering af 330 km hovedvej, hvoraf de 150 km var blevet finansieret i 2001, samt reparation af en række broer.

I landbrugssektoren er der ydet lån til landbrugsbedrifter, og med importen af såsæd og gødningsstoffer har landmændene fået adgang til disse produkter til overkommelige priser, og høstudbyttet har derved kunnet øges med 30% i forhold til 2000.

I forbindelse med virksomhedsudvikling er der fokuseret på støtte til små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og store fællesejede virksomheder. EF's revolverende kreditfonde har indtil dato ydet næsten 900 lån på i alt over 8,5 mio. EUR til SMV'er, mens der til store fællesejede virksomheder i industrisektoren er ydet lån til en samlet værdi af 2,1 mio. EUR. Aktiviteterne omfattede også institutionel støtte til handels- og industriministeriet, oprettelse af en rådgivende råd for SMV'er, etablering af et euro-infocenter og åbning af tre regionale virksomhedsagenturer.

Agenturet færdiggjorde arbejdet på 14 kommunale lossepladser, startede arbejdet på to nye filtreringsmarker til spildevand, indledte institutionel støtte til affaldssektoren, leverede 38 lastbiler til indsamling af affald og gav støtte til offentlige informationskampagner. Alle disse tiltag er vigtige for at kunne forbedre forvaltningen af fast affald og vandforsyningen.

EF-midler gik til den videre rehabilitering af sundhedssystemerne, herunder støtte til ministeriet for sundhed og social velfærd, til uddannelse af mellem- og seniorledere inden for sundhedsforvaltningen og til farmaceutiske ydelser og blodtransfusion.

På grund af krisen i første halvdel af 2001 i FYROM og hermed forbundne problemer med import af varer over grænsen til FYROM, var der en del forsinkelser med implementeringen af agenturets program i Kosovo, især med hensyn til landbrug og boliger. Der blev dog gjort gode fremskridt i anden halvdel af året, hvilket begrænsede krisens indvirkning på Kosovo-programmet som helhed.

Agenturet fortsætter med at se på tværgående problemområder, især hvad angår køn, etniske minoriteter og fattigdomsbekæmpelse. Der er foretaget vurderinger og undersøgelser af den sociale indvirkning for at fastslå, i hvor høj grad befolkningen generelt - og de socialt set mere sårbare grupper - har adgang til og deltager i agenturets programmer. På grundlag heraf er der opstillet strategier for behandling af områder som social sårbarhed og udstødning.

Der er afsat en rammebevilling på omkring 134,5 mio. EUR til implementering af bistanden fra agenturet i 2002. Dette vil indebære støtte til de midlertidige institutioner til selvstyre, støtte til elværker og andre offentlige værker samt støtte til økonomisk udvikling, transport, boliger, erhvervsuddannelse, retsvæsen og civilsamfund.

### **Se de to nøgletabeller i bilag A2**

- EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Kosovo pr. 31.12.2001 – sektorvis
- EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Kosovo pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb

### **Se også Evaluering, afsnit 6.3**

## **4.2 Implementering af 2001-programmet**

### **Energi (132,8 mio. EUR)**

Eftersynet til 48 mio. EUR af en af de to produktionsenheder på det kulfyrede kraftværk Kosovo B blev afsluttet, og B1-enheden kunne starte op igen i begyndelsen af oktober. Også anden fase af eftersynet af enhed B2 til 20 mio. EUR blev afsluttet, og enheden blev startet op igen i september.

Kontrakten med et ingeniørfirma om teknisk bistand til energisektoren og Kosovos energiforvaltningsorgan (KEK) blev forlænget med yderligere tre måneder indtil april 2002. Herved skulle der være tid til at udbyde en ny kontrakt om managementstøtte og til at overdrage opgaverne.

For kulminerne, der leverer brændsel til kraftværkerne, er der tildelt kontrakter om levering af specielt udstyr, reservedele og sikkerhedstilsyn til en samlet værdi af 6,3 mio. EUR.

Der blev undertegnet en kontrakt på 3 mio. EUR om levering af informationsteknologi og et edb-regnskabssystem til et forvaltningsorgan for elektricitet, KEK, og projektimplementeringen begyndte sidst i 2001.

Takket være ekstra midler, som blev bevilget i oktober 2001, er der udarbejdet et udbud på 6 mio. EUR vedrørende tre nye transformatorer. Der er ved at blive udarbejdet et udbud om mobilt udstyr og apparatur til KEK's værksted til primær vedligeholdelse, som skal lanceres i begyndelsen af 2002.

Udbuddet om et projekt til 2,5 mio. EUR til måling af højspænding, som i høj grad vil kunne forbedre målingen af grænseoverskridende energiudveksling, forventes iværksat i begyndelsen af 2002.

Der blev aftalt en tilskudsftale med UNMIK på 20,3 mio. EUR om import af energi i de første tre måneder af 2001.

### **Landbrug (28 mio. EUR)**

#### *Forarbejdning af landbrugsvarer og markedsføringskredit (10 mio. EUR)*

Agenturet har oprettet et kontor for erhvervsudvikling på landbrugsområdet, som skal stå for en særlig kreditlinje til omstrukturering og markedsføring af de af Kosovos fællesejede virksomheder, der beskæftiger sig med forarbejdning af landbrugsprodukter, og støtte private firmaer i denne sektor. Dette kontor har været i funktion siden maj 2001 og havde ved udgangen af 2001 ydet halvdelen af sin lånekapital til to vinbrug, et andelsmejeriselskab, en vegetabilsk oliemølle, en virksomhed, der eksporterer tørrede svampe og lægeurter til EU, og et mejeri.

#### *Program for import af såsæd og regulering på området (6 mio. EUR)*

Agenturets program for import af såsæd omfattende 2000 megaton hybridmajs, hybridsolsikke og læggekartofler af høj kvalitet gav gode høstresultater, og markundersøgelser viste, at gennemsnitsudbyttet af disse afgrøder var 30% over niveauet i 2000. Det supplerende EF-gødningsimportprogram - og masser af regn - var yderligere med til at øge udbyttet. Også områder beboet af etniske minoriteter har mærket virkningerne, idet de har fået tildelt såsæd som gavebistand som følge af, at disse befolkningsgrupper kun har ringe adgang til såsæd til rimelige priser. Der er nu solgt 90% af den importerede såsæd til overkommelige priser til landmændene gennem landbrugshandlere, og afkastet af salget er blevet kanaliseret til mikrokreditordningen for landdistrikter og til ovennævnte kontor for erhvervsudvikling til videre udlåning.

I september blev der undertegnet en kontrakt om et projekt vedrørende regulering på området for såsæd (0,9 mio. EUR) for at bistå overgangsministeriet for landbrug, skovbrug og udvikling i landdistrikter med udvikling af rammerne for regulering af produktion af såsæd og handel hermed i Kosovo, hvorved der både dannes grundlag for fortsættelse af den hjemlige såsædsproduktion og import af såsæd, som egner sig for de landbrugsmæssige og klimatiske vilkår i Kosovo.

#### *Rehabilitering af kunstvandingsystemer (12 mio. EUR)*

Programmet blev påbegyndt i marts 2001 og har til formål at:

- rehabilitere kunstvandingsinfrastrukturen for 20 000 ha (eller 40% af Kosovos offentligt administrerede vandingsystemer) omfattende 10 000 husmandssteder direkte
- forbedre de offentlige kunstvandingsanlæg.

Det forventes, at ca. halvdelen af kunstvandingsarbejdet vil være overstået inden begyndelsen af den næste vandingsæson i maj 2002, og hele projektet skal efter planen være afsluttet ved årets udgang.

## **Genhusning (37,6 mio. EUR)**

Genhusningsprogrammet for 2001 indebærer genopbygning af omkring 3630 ødelagte huse (80% af dem er fuldstændigt ødelagte) for dårligt stillede familier. Der blev færdiggjort 3100 huse, og 2400 familier (16 700 personer) var flyttet ind i deres hjem ved udgangen af 2001. Omkring 6% af de familier, der har fået hjælp, har en baggrund som etnisk minoritet, og der er familier, som for nylig er vendt tilbage til Kosovo.

Agenturets ngo-partnere har identificeret dårligt stillede familier efter strenge sociale udvælgelseskriterier. Ngo'erne er blevet bistået af landsbygenopbygningsudvalg, som er sammensat af lige mange mænd og kvinder, og disse udvalg har været med til at sikre åbenhed og lokal ansvarlighed under udvælgelsen. Også lokale kommunale udvalg har vurderet og derpå godkendt de udvalgte familier. Ngo'erne arbejder med at støtte "hjælp til selvhjælp" for modtagerfamilierne for at sikre en vellykket afslutning på programmet.

Der foreligger nu en slutrapport over en forundersøgelse om et huslånsprogram for Kosovo, som EU-medlemsstatsrepræsentanterne i direktionen har fået tilsendt, og som kan bruges i overvejelserne om et eventuelt samfinansieret program i 2002.

Siden marts 2001 har der været en tilkudsaftale på 2 mio. EUR med UNCHS Habitat om støtte til det af UNMIK bemyndigede bolig- og ejendomsdirektorat, der tager sig af sager vedrørende ejendomsret. Det EF-finansierede regionalkontor i Mitrovica har registreret over 2100 klager fra Kosovo-albanere, serbere og andre grupper. Først har ansatte af blandet oprindelse undersøgt sagerne nøje, og derefter er der blevet rejst over 250 sager for domstolene. Bolig- og ejendomsdirektoratet gør en stor indsats for at løse behovet for forbedringer i adskillige områder, sådan som agenturet og direktoratet begge har påpeget det i en redegørelse fra september.

Der er et projekt om rehabilitering af kulturarv, fem traditionelle *Kulla*-huse i det vestlige Kosovo, på vej. Projektet vil få støtte fra Sida og er ved at blive implementeret i samarbejde med UNMIK's kulturministerium og Kosovos institut for bevarelse af monumenter. Dette projekt vil fortsætte indtil juli 2002.

## **Lokalforvaltning & civilsamfund (38,9 mio. EUR)**

Gennem programaktiviteterne er der ydet støtte til den lovgivende og den dømmende magt, til civilsamfund og medier i form af:

- bistand, udstyr og kapacitetsopbygning til lokalforvaltningen
- hjælp til administration af et retfærdigt og tilgængeligt retsvæsen
- fremme af deltagelsen af civilsamfundet i valghandlinger og den demokratiske proces
- styrkelse af civilsamfundet og de uafhængige medier som hovedaktører i fremme af en demokratisk kultur bygget på menneskerettigheder.

### *Kommunale tekniske rådgivere fra EU (3 mio. EUR)*

Ved udgangen af 2001 var der 21 EU-rådgivere, som skulle hjælpe de kommunale myndigheder i Kosovo inden for en række områder som administration generelt, genopbygning, ejendomsret og finans.

*Støtte til etablering af en revisionsinstans og forbedring af forvaltningen af de offentlige finanser (5 mio. EUR)*

Der er ved at blive forhandlet en tilkudsaftale med UNMIK's centrale skattemyndighed om (i) implementering af en generel revision af Kosovos konsoliderede budget for 2001, (ii) etablering af en revisionsinstans og (iii) en gennemgang af de kommunale myndigheders færdigheder med hensyn til at få overdraget arbejdet fra centralt til kommunalt niveau.

*Kommunal og lokal investeringsfond, fase 2 (3 mio. EUR)*

Takket være den vellykkede fase 1 for den kommunale og lokale investeringsfond, bliver der implementeret en fase 2. Under en kontrakt om teknisk bistand og en tilkudsaftale undertegnet med UNMIK er der godkendt 34 mindre infrastrukturprojekter, hvoraf 17 er afsluttet. Anden fase af uddannelsen af kommunernes tekniske personale, herunder minoriteter, er næsten afsluttet.

*Offentlige bygninger (19 mio. EUR)*

Under dette projekt er der tale om bygninger som retsbygninger, fængsler, offentlige kontorer og universiteter. Der er samlet 34 projekter i 11 udbud, hvoraf der er indgået kontrakt for fire.

*Støtte til retsstaten (2,5 mio. EUR)*

Under programmet for retshjælp, der implementeres gennem en tilkudsaftale med Kosovos advokatammer, er der oprettet 43 retshjælpskontorer, og ca. 1470 personer har fået hjælp gennem programmet indtil udgangen af 2001. Der er blevet undertegnet en tilkudsaftale med OSCE om uddannelse med henblik på opnåelse af advokatbestalling (bestalling som dommer, anklager, forsvarer). Den første uddannelsesperiode, hvori der deltog 60 kandidater, er afsluttet. Der er ved at blive indgået en ny tilkudsaftale med UNMIK om indførelse af IT-systemer i retten til undersøgelse af sager og en juridisk database. Desuden er der ved at blive indgået en aftale om støtte til retsinstituttet i Kosovo, der er ansvarligt for begynder- og videreuddannelse af dommere.

*Civilsamfundet (1 mio. EUR)*

Under en tilkudsaftale, der blev undertegnet i marts 2001, blev der fastlagt en tilskudspolitik, en finansiel politik og procedurer for en fond til fremme af civilsamfundet i Kosovo, en lokal ngo. Midler, der skulle udbetales som tilskud, blev kanaliseret gennem denne fond til lokale ngo'er, der specielt arbejdede med områder som minoritetsrettigheder, kønsproblematik, kultur, forsoning og kapacitetsopbygning.

*Støtte til Kosovos radio- og fjernsynsselskab (2,9 mio. EUR)*

Der blev undertegnet en tilkudsaftale med radio- og fjernsynsselskabet i marts. Selskabet er ved at have overstået overgangen fra international til lokal ledelse. Der er oprettet et direktionsorgan, og en generaldirektør er udpeget, som skal overtage stillingen pr. 1. januar 2002.

*Støtte til lokalvalg i 2001 (2,5 mio. EUR)*

Der blev undertegnet et tilkudsftale med OSCE i oktober 2001 om støtte til valget i november til den nye lovgivende forsamling i Kosovo. Der blev udviklet aktiviteter i perioden forud for valget og videre tiltag for perioden efter valget på områder som borgeroplysning,

kapacitetsopbygning i medierne, mediedækning og inddragelse af forskellige grupper i samfundet til at deltage i den demokratiske proces. Aktiviteterne er især rettet mod udsatte befolkningsgrupper (kvinder, etniske minoriteter, landdistrikter og fysisk handicappede).

### **Transport (18 mio. EUR)**

Med midler fra 2001 er der blevet iværksat arbejde på 150 km hovedvej, der forbinder syd og vest, og på hovedadgangsveje til grænsen til Serbien. Genopbygningen af endnu to prioriterede broer er godt i gang og skulle efter planen være afsluttet i marts 2002.

Der er foretaget forundersøgelser og tekniske undersøgelser med henblik på rehabilitering af broer på hovedvejen fra Pristina til grænsen til FYROM. I december blev der forelagt et endeligt rapportudkast. Forberedelserne til en 'hovedplan' for vedligeholdelse af veje i Kosovo er gået i gang, og der skal efter planen foreligge et endeligt dokument i maj 2002.

Der ydes for øjeblikket teknisk bistand til UNMIK's overgangsministerium for transport og kommunikation, herunder støtte til udbygningen af afdelingen for civil luftfart, finansiel revision af Pristina lufthavn og forslag til koncessionsprocedurer for driften af bustransporten i Kosovo.

Med udgangspunkt i Sida's forslag til jernbanedrift blev der undertegnet en tilskudsaftale med UNMIK om støtte til jernbanerne.

### **Forvaltning af vand og fast affald (20 mio. EUR)**

Programmet til opgradering/lukning af lossepladser skred frem som planlagt; der er fjorten steder, der er færdiggjort, og fem andre er i gang. Der er underskrevet kontrakter om opbygning af to regionale filtreringsmarker til spildevand (der er planlagt i alt fem, som skal være efter EF-standarder), og arbejdet forventes påbegyndt i begyndelsen af 2002.

Der blev underskrevet en kontrakt med internationale affaldseksperter, og de startede implementeringen af et institutionelt støtteprogram i juli. Der blev givet EF-midler til et oplysningsprogram for hele Kosovo om forvaltning af husholdningsaffald, der også begyndte i juli.

En kontrakt om nyindretning af vandpumpestationen i Pristina blev tildelt i november, og arbejdet skulle efter planen starte i begyndelsen af 2002.

Der blev færdiggjort en undersøgelse om rehabilitering af askelossepladser ved Obilic/Obiliq ligesom også en anden undersøgelse om institutionel udvikling af vandværker.

### **Virksomhedsudvikling (20 mio. EUR)**

Blandt resultaterne af de integrerede tiltag fra EF's side inden for sektoren for små og mellemstore virksomheder (SMV) var der:

- institutionel styrkelse af handels- og industriministeriet
- oprettelse af et uafhængigt rådgivende råd for SMV, der skal repræsentere sektoren over for regeringen
- etablering af et euro-infocenter i 2001 (inden for Kosovos handelskammer), der er del af et større EICC-netværk, som får støtte af EU og har kontakt til SMV-sektoren i Europa

- åbning af tre regionale virksomhedsagenturer, der direkte skal støtte nye og igangværende virksomheder med uddannelse og erhvervsrådgivning.

Gennem industriudviklingsprogrammet, som udelukkende beskæftiger sig med fællesejede virksomheder i industrisektoren, blev der ydet teknisk bistand og indgået to låneaftaler (via landbrugsudviklingskontoret ABU) for i alt 2,1 mio. EUR.

For at bistå Kosovo ved overgangen til euroen fik centralbanken støtte i form af finansiering af udstyr til håndtering af nye penge og af oplysningsmateriale.

### **Sundhed (14 mio. EUR)**

Agenturet fortsatte med implementering af programmet for yderligere at rehabilitere Kosovos sundhedssystemer. I 2001 blev der blandt andet iværksat følgende:

- der blev indgået kontrakt med et lokalt teknisk bistandsteam i Kosovo om at bistå UNMIK's ministerium for sundhed og social velfærd. Desuden blev der lagt et uddannelsesskema for medlemmerne af teamet, så de kan opnå kompetencer, der vil kunne føre til beskæftigelse i et kommende egentligt sundhedsministerium
- der blev indledt procedurer til indkøb af vigtig medicinsk og informationsteknologisk udstyr til universitetshospitalet i Pristina og til regionale hospitaler
- EF ydede støtte til et af Verdensbankens projekter om implementering af et socialt sikringssystem
- der blev gennemført en basisundersøgelse til et informationssystem på sundhedsområdet, og der er ved at blive etableret seks pilotsteder til uddannelse i informationsteknologi på området.

### **4.3 Implementering af 2000-programmet**

De fleste af midlerne under 2000-programmet er der indgået kontrakt for, og hovedparten af projekterne er enten afsluttet eller godt undervejs. Blandt de resterende projekter, hvor der er gjort betydelige fremskridt i 2001, er der tale om:

#### **Energi (122 mio. EUR)**

Af de 30 mio. EUR, der blev tildelt kulminerne, herunder de 20 mio. EUR, der blev bevilget i slutningen af 2000 til ekstra tiltag, var der indgået kontakt for 89% ved udgangen af 2001.

Der er yderligere ved at blive forberedt et udbud om en kontrakt på 10 mio. EUR vedrørende nye elektriske understationer, der skal lanceres i begyndelsen af 2002. Det første udbud blev annulleret på grund af, at der ikke var indkommet tilbud, der opfyldte agenturets tekniske specifikationer.

Der blev indgået en kontrakt på 3,5 mio. EUR om nyindretning af fjernvarmesystemet i Pristina - de mest nødvendige reparationer blev påbegyndt i oktober, og det egentlige arbejde vil blive iværksat fra foråret 2002 og fremefter, og indkøringen forventes afsluttet i 2002.

Der blev undertegnet en tilskudsaf tale med UNMIK på 28 mio. EUR om import af energi i vintersæsonen 2000/2001.

### **Landbrug (10 mio. EUR)**

I begyndelsen af 2001 leverede agenturet 17 500 megatons ureagødning til gødskning af hvede og andre markafgrøder. Med midlerne fra EF var der allerede blevet ydet støtte til vintersåningen i 2000 med uddeling af 20 000 megatons NPK-gødning. Ca. 10% af den samlede import af gødningsstoffer blev uddelt gratis til de dårligst stillede familier, blandt andet etniske minoriteter. Ca. 90% blev solgt på auktion eller til nedsat pris til lokale forhandlere af landbrugsinput på kreditbasis for at sikre overkommelige priser for landmændene. Af det ved salget indkomne beløb er 75% kommet tilbage til dato og er blevet genanvendt til at finansiere både importen i 2001 af 9000 megatons NPK-gødning gennem landbrugsudviklingskontoret (ABU) og mikrokreditordningen for landdistrikter.

### **Genhusning (59,9 mio. EUR)**

Programmet til genopbygning af ca. 8 440 huse (hvoraf 56% var fuldstændigt ødelagte) for dårligt stillede familier er i slutfasen, idet det afsluttende arbejde på omkring 300 huse er foregået som 'hjælp til selvhjælp'.

### **Transport (15 mio. EUR)**

I 2001 blev genopbygningen af to vigtige broer afsluttet (Vranido og Milosevo). Grænseovergangen til FYROM ved Blace blev forbedret, og udvidelsen af hovedadgangsvejen på Kosovo-siden og af parkeringsarealet for lastbiler blev færdiggjort. Udbuddet vedrørende forbindelsesvejen til FYROM og bedre toldfaciliteter vil blive kontraheret, så snart der er modtaget en officiel anmodning fra UNMIK (forventes i begyndelsen af 2002).

### **Forvaltning af vand og fast affald (14,6 mio. EUR)**

Programmet til 10 mio. EUR om rehabilitering af vandforsynings- og kloakeringssystemerne i bymæssige bebyggelser i alle 11 målkommuner skred frem som planlagt, med indgåelse af kontrakter om installering af kloringsudstyr og igangværende projekter om rørlægning i Pristina. Alle projekter er blevet prioriteret og aftalt med lokale myndigheder. Der blev tildelt en kontrakt om mekaniske og elektriske forbedringer i bassiner og pumpestationer og lanceret et udbud om levering og installering af vandmålere i Kosovo.

Adgangsveje til en række kommunale lossepladser er blevet forbedret, og der er leveret grundudstyr til disse pladser. I november kom der 38 lastbiler til indsamling af affald, og de er nu ved at blive fordelt til kommunerne. Der er også kommet 2700 beholdere til industriaffald (1,1 m<sup>3</sup> 'Eurobins'), som er blevet fordelt til kommunerne. Der er blevet installeret ni brovægte og ansat 16 personer ved kommunale lossepladser, ligesom der er anskaffet beskyttelsestøj til de ansatte ved renovationsvæsenet. Endvidere er der blevet bygget forbrændingsanlæg på ni hospitaler, og en del af maskineriet på filtreringsmarkerne til spildevand er blevet repareret.

### **Virksomhedsudvikling (15 mio. EUR)**

Hvad angår levering af kreditter til markedsøkonomien, er der uddelt 846 lån til en samlet værdi af ca. 5,8 mio. EUR til små virksomheder gennem EU/Verdensbankens fælles europæiske finansieringsfond via Micro Enterprise Bank. Endvidere er der ydet 20 lån til en samlet værdi på 2,6 mio. EUR via det EF-finansierede Interim Credit Unit. Der har ikke været misligholdelse af lånene, og uafhængige revisioner af fondene har afgivet rene rapporter.



Der er udbetalt 3,5 mio. EUR under en tilskudsaftale med UNMIK til en miljøoprensning af Trepca-minekomplekset.

### **Sundhed (10 mio. EUR)**

Der blev implementeret en kontrakt på 4 mio. EUR til kapitalinvestering og et kreditlån til distribution og handel med lægemidler. Støtten til lægemiddelsektoren har resulteret i et stort fald i medicinpriserne (ca. 50% i forhold til gennemsnitsudgifterne i 2000). Lægemiddelkooperativet i Kosovo fik yderligere støtte, så der kunne sikres en pålidelig distribution af vigtig medicin.

Til opbygning af en sikker og central blodtransfusionstjeneste har agenturet leveret udstyr til en værdi af 0,5 mio. EUR til blodbanken ved Pristina universitet. Det er planen, at der skal installeres et nyt softwareprogram til blodtransfusionstjenesten i januar 2002.

Blandt de initiativer, der blev iværksat som led i agenturets kapacitetsopbygningsprogram for sundhedssektoren, er der:

- skabelse af et EF-finansieret center for sundhedsforvaltning ved universitetet i Pristina.
- afslutning af første års uddannelse for praktiserende læger
- indledning af mellemlæderuddannelse for 250 sygeplejersker
- udvikling af ti lægespecialistgrupper, som delvis har færdiggjort nye undervisningsplaner for deres respektive områder
- forberedelse af et kursus i sundhedsforvaltning, som gik ind i sin sidste forberedende fase. Kurset skal efter planen starte i januar 2002. Det er finansieret af EF som et joint venture af det medicinske og det økonomiske fakultet ved Pristina universitet.

### **4.4 Implementering af programmerne for 1998 og 1999**

De projekter, der blev finansieret i 1998/1999, er for de flestes vedkommende enten langt fremskredne eller afsluttede. Blandt de projekter, hvor der er gjort betydelige fremskridt i 2001, er der tale om:

#### **Telekommunikation (8 mio. EUR)**

Arbejdet med genetablering af transit- og abonnentcentralen (landbaseret telefoni) blev færdiggjort. Udbuddet om færdiggørelse af det lokale kredsnetværk for det nordlige Pristina er blevet offentliggjort, og arbejdet forventes påbegyndt i foråret 2002.

#### **Lokalforvaltning: Kommunal og lokal investeringsfond, fase 1 (8 mio. EUR)**

De oprindelige 69 lokale infrastrukturprojekter, der var omfattet af en tilskudsaftale med UNMIK, er nu afsluttede. Yderligere 14 projekter er ved at blive finansieret gennem besparelser inden for den tekniske bistandskomponent i investeringsfonden og i virksomhedsudviklingsprogrammet. Den tekniske uddannelseskomponent for kontrol og tilsyn med arbejdet for kommunalt ansatte er afsluttet.

### **Programmet for beskæftigelse og rehabilitering i landsbyerne (7,5 mio. EUR)**

Dette program, hvor det er lokale folk, der har foretaget forbedringer af grundlæggende infrastruktur på landsbyniveau, som er identificeret af lokale ledere i samarbejde med de kommunale myndigheder, har været vellykket og er nu afsluttet. UNDP var agenturets implementeringspartner.

### **Redningskorpset i Kosovo (5 mio. EUR)**

Formålet med dette 1999-projekt er at støtte UNMIK og KFOR med etablering af et redningskorps i Kosovo som et civilt værn. Takket være midler fra EF kunne korpset udstyres med en række køretøjer, værktøjer og brandslukningsudstyr, herunder specialudstyr og -beklædning til at afmontere miner. Det sidste udstyr forventes leveret i begyndelsen af 2002.

### **Afmontering af miner (6 mio. EUR)**

De sidste kontrakter - for 3 mio. EUR - er blevet underskrevet med tre ngo'er, og arbejdet er koncentreret om kurser i afmontering af miner for redningskorpset.

### **Økonomien i landbruget/landdistrikter: mikrokreditordning for landdistrikter (1 mio. EUR)**

Dette vellykkede projekt er blevet forlænget takket være midler fra udbyttet af EF's program for import af landbrugsinput. I alt er der blevet oprettet otte opsparings- og kreditsammenslutninger i to kommuner, der betjener ca. 1800 medlemmer. Ca. 1400 lån til en værdi af 1,6 mio. EUR er blevet forlænget med en tilbagebetalingsats på over 99%.

### **Sundhed (0,5 mio. EUR)**

Efter at det resterende arbejde inden for 1999-projektet for rehabilitering af hospitalet i det nordlige Mitrovica til 1 mio. EUR var blevet annulleret, blev der omfordelt ca. 0,5 mio. EUR til oprettelsen af et familiemedicinsk departement ved universitetet i Pristina.

### **Kampagne for et renere Kosovo (0,9 mio. EUR)**

En lang række køretøjer til affaldsindsamling hjalp det lokale renovationsvæsen rundt om i Kosovo i en enkeltstående indsats med at fjerne en stor del af det affald, der havde hobet sig op inden for de sidste fem år. Det udstyr, der var indkøbt til denne begivenhed, blev overdraget til renovationsvæsenet, efter at kampagnen var afsluttet.

## 5. AKTIONER: FORBUNDSREPUBLIKKEN JUGOSLAVIEN – REPUBLIKKEN MONTENEGRO

### 5.1 Generelt

Den 8. januar overtog agenturet forvaltningsansvaret for programmerne for 1998, 1999 og 2000 i Montenegro, som hidtil var blevet forvaltet af Europa-Kommissionen. 1998-programmet beløb sig til 5 mio. EUR, 1999-programmet til 23 mio. EUR og 2000-programmet til 19 mio. EUR. 1 mio. EUR fra 1998-programmet blev dog taget ud igen fra landbrugssektoren (import af kvæg) som følge af krisen i forbindelse med BSE og mund-og klovsygen i Europa.

Opløsningen af det tidligere Jugoslavien og de deraf følgende væbnede konflikter og dårlig økonomisk ledelse medførte hyperinflation og en ruineret økonomi. Etablerede markeder gik tabt, traditionelle produktionsforbindelser blev afbrudt, og der blev pålagt sanktioner af det internationale samfund. Montenegro led desuden under alvorlig tilbagegang som følge af Kosovo-krisen i 1999. BNP faldt alene i 1999 med yderligere 10% ned til 58% af niveauet i 1990. I dag er det makroøkonomiske miljø stadig skrøbeligt. I 2001 nåede inflationen i Montenegro op på 21,8% til trods for anvendelsen af DEM. Der har været en vis bedring i output, efter at konflikten i Kosovo er ophørt. Den officielle realvækstrate i 2001 skønnes at blive 3,5%, men den vil efter al sandsynlighed blive overskredet. Den anslås dog stadig til blot at være lige omkring halvdelen af niveauet i 1990.

Stillet over for denne vanskelige situation har regeringen vedtaget ambitiøse planer, hvor de har skåret i en række poster på budgettet, liberaliseret priserne på nogle vigtige varer, skærpet udbetalingen af sociale ydelser, fremskyndet omstrukturering og privatisering og fastlåst mindstelønnen.

I den forbindelse fremsatte regeringen et budgetforslag for 2002, som var i overensstemmelse med FRJ's IMF-aftale, og det blev vedtaget af parlamentet. Verdensbanken har godkendt et gældskonsolideringslån til FRJ (som derved gælder for Montenegro), der åbner mulighed for at vedtage finansiering af strukturtilpasning. Regeringen har udarbejdet og vedtaget en omfattende virksomhedsomstrukturering og arbejdsfremmende foranstaltninger. Endelig er der blevet truffet en række juridiske og andre foranstaltninger, som skal forbedre erhvervsklimaet generelt.

I forbindelse med ovenstående blev agenturet enig med regeringen om et program for 2001, som er rettet mod sektorer som kommunal udvikling, transport, institutionsopbygning, faglige uddannelser og erhvervsuddannelser.

*Kommunal udvikling:* regeringen har givet tilsagn om et reformprogram, der indebærer øget decentralisering af indtægter, udgifter og ledelsesfunktioner til lokale myndigheder. Gennem programmet stilles der midler til rådighed for fire udvalgte kommuner til teknisk bistand til deres ledelseskapacitet og til mindre investeringer i lokal infrastruktur.

*Transport:* der har i årevis manglet investering i sektoren, kun den allermest nødvendige vedligeholdelse har været foretaget på vejene i det sydlige Montenegro, som har strategisk betydning for turismen og for adgangen til havnen i Bar. Rejsetiderne er alt for lange som følge af, at der ikke er sikre overhalingsbaner, og de basale sikkerhedsforanstaltninger er alt for dårlige. I programmet fokuseres der på disse mangler for at forbedre gods- og personbefordringen både inden for Montenegro og i hele regionen og derved opmuntre til

økonomisk aktivitet, lette grænseovergangen og tiltrække handel og udenlandske investeringer. Der ydes også teknisk bistand til de relevante fagministerier.

*Institutionsopbygning (statistikker):* for at støtte udviklingen af et system til indsamling og analyse af statistikker, som er et væsentligt værktøj i markedsøkonomien og for demokratiets funktion, vil der blive ydet teknisk bistand og udstyr til det statistiske kontor i Republikken Montenegro. Det forventes, at man hermed vil opnå samlede data for hele FRJ.

*Institutionsopbygning (den offentlige sektors kapitaludgifter):* der er et akut behov for at forbedre forvaltningen af den offentlige sektors kapitaludgifter inden for regeringens mellemsigtede budgetstrategi. Gennem programmet ydes der teknisk bistand, herunder uddannelse, inden for denne sektor til forskellige fagministerier.

*Faglige uddannelser og erhvervsuddannelser:* det nuværende uddannelsessystem for unge og voksne er ikke egnet til at støtte økonomisk omstrukturering og udvikling af markedsøkonomi i Montenegro. Gennem programmet vil disse systemer blive moderniseret inden for to nøglesektorer, som har det største umiddelbare potentiale for yderligere økonomisk udvikling i Montenegro (turisme og træforarbejdning), og der vil blive sørget for en veluddannet arbejdskraft, bedre kvalitet i ydelserne og bedre konkurrenceevne for sektorerne.

Der er afsat en rammebevilling på omkring 11,5 mio. EUR til implementering af bistanden fra agenturet i 2002. Der vil blive fokuseret på sektorer som offentlig administration, energi, miljø, transport og virksomhedsomstrukturering.

### **Se de to nøgletabeller i bilag A3**

- EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Montenegro pr. 31.12.2001 – sektorvis
- EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Montenegro pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb

### **Se også Evaluering, afsnit 6.3**

## **5.2 Implementering af 2001-programmet**

Finansieringsaftalen for 2001-programmet, der har et budget på 13,3 mio. EUR, blev undertegnet i oktober 2001. Der blev godkendt en ekstrabevilling på 3 mio. EUR af CARDS-udvalget den 7. december 2001, og den vil være disponibel ved udgangen af januar. I programmet som helhed har man forsøgt at undgå overlappning med aktiviteter fra tidligere programmer (1999-2000), som for øjeblikket er ved at blive implementeret, og i stedet for sikre komplementaritet med disse aktiviteter. Et af de vigtige elementer i disse tidligere programmer var indsatser på kritiske områder som for eksempel virksomhedsudvikling, uddannelse, landbrug, offentlige finanser, medier og infrastruktur. 2001-programmet er bygget op omkring tre grundelementer:

### **Kommunal udvikling (4,5 mio. EUR)**

Der er udvalgt fire kommuner: Podgorica, Mojkovac, Kolasin og Bijelo Polje. Der er for øjeblikket ved at blive foretaget behovsidentifikation og -vurdering. Midt i december blev der lanceret en begrænset udbudsprocedure vedrørende institutionel kapacitetsopbygning i de udvalgte kommuner og overvågning af implementeringen (1 mio. EUR), og der forventes underskrevet kontrakt inden slutningen af februar 2002. Der er ved at blive identificeret

infrastrukturarbejde under investeringskomponenten (3,5 mio. EUR). Udbud og indgåelse af kontrakt vil finde sted i løbet af første halvdel af 2002.

### **Transport (9,0 mio. EUR)**

Midt i december blev der lanceret en begrænset udbudsprocedure vedrørende institutionel kapacitetsopbygning i transportministeriet (1 mio. EUR), og der forventes underskrevet kontrakt inden slutningen af februar 2002. Af de fem udbud under investeringskomponenten (8 mio. EUR) blev de fire lanceret i slutningen af december, og kontrakterne vil blive underskrevet midt i marts 2002. Udbuddet for det resterende projekt vil blive lanceret i januar 2002.

### **Institutionsopbygning (1,2 mio. EUR)**

Udbuddet vedrørende teknisk bistand til det statistiske kontor (0,6 mio. EUR) blev lanceret midt i december i samarbejde med Eurostat. Shortlisten over teknisk bistand til forvaltning af de offentlige udgifter er klar, og udbudsproceduren vil blive lanceret i slutningen af januar 2002.

### **Faglige uddannelser og erhvervsuddannelser (1,0 mio. EUR)**

Programmet blev godkendt den 7. december 2001, og udbudsbekendtgørelsen for komponenten vedrørende institutionel opbygning (0,8 mio. EUR) er blevet offentliggjort. Udbuddet vedrørende investeringskomponenten (0,2 mio. EUR) vil blive lanceret i begyndelsen af 2002.

### **Teknisk og administrativ bistand (0,6 mio. EUR)**

Denne bevilling skal gå til teknisk bistand til projektforbereelse, udbudsevaluering, revision osv. Der er endnu ikke taget hul på bevillingen.

## **5.3 Implementering af 2000-programmet**

### **Infrastruktur (10,8 mio. EUR)**

Programmet skal bidrage til vedligeholdelse og forbedring af transportinfrastrukturen. Blandt de individuelle projekter er der:

*Rehabilitering af vejen til lufthavnen i Podgorica (1,9 mio. EUR)*

Færdiggjort i februar 2001.

*Konstruktion af 'Union Bridge', Podgorica (2,9 mio. EUR)*

Kontrakten til et beløb på 4,2 mio. EUR blev underskrevet i august 2001, og arbejdet er gået i gang og forventes afsluttet i april 2003. De resterende midler kommer fra regeringen i Montenegro og Podgorica kommune.

### *Rehabilitering af veje: kystvejen og Bar-Podgorica (5,0 mio. EUR)*

Kontrakterne for anlægsprojekterne er blevet underskrevet, og arbejdet er enten i gang eller er afsluttet. Alt arbejde skal efter planen være færdigt i maj 2002. Takket være konkurrerende tilbud er der et restbeløb på 1,2 mio. EUR, som (efter aftale med transportministeriet) skal finansiere rehabiliteringen af en tunnel i den nordlige del af Montenegro.

### *Institutionsopbygning i særlige ministerier (0,8 mio. EUR)*

Der blev underskrevet en kontrakt om teknisk bistand i november 2001 til overvågning af anlægsaktiviteter og teknisk støtte til transportministeriet på vejforvaltningsområdet. Teamet er for øjeblikket i Montenegro.

### **Skoler (3,0 mio. EUR)**

Projektet omfatter byggeri af en grundskole i et fattigt område i nærheden af Podgorica. Byggekontrakten blev underskrevet den 5. december 2001, og byggeaktiviteterne er i gang. På grund af gode pristilbud er der et restbeløb på 750 000 EUR, som vil blive brugt til rehabilitering af andre skoler. Udbuddene vil blive lanceret i januar 2002.

### **Landbrug (2,3 mio. EUR)**

Det overordnede mål for projektet er at modernisere mejerisektoren. Et team, der yder teknisk bistand (0,4 mio. EUR), er i færd med at hjælpe landbrugsministeriet med import af mælkeudstyr, som skal fordeles til udvalgte mejerier og landmænd. Der er en udbudsprocedure i gang om levering af mælkeudstyr (1,7 mio. EUR), og leverancekontrakten forventes underskrevet i første kvartal af 2002. Der er ved at blive lagt sidste hånd på de tekniske specifikationer sammen med landbrugsministeriet, og udbuddet er lanceret. Udstyret vil blive leveret som kredit i naturalier. Der bliver sat 0,2 mio. EUR til side til overvågning af programmet.

### **Finans- og skattereform (2,9 mio. EUR)**

Programmet omfatter støtte til finansministeriet (1,3 mio. EUR) under den igangværende reorganisering af de forskellige departementer. Der blev underskrevet en kontrakt i december om levering af langsigtet teknisk bistand omfattende:

*Budgetkontoret:* Langsigtet teknisk bistand til drifts- og investeringsbudgetter, budgetprofilering, likviditets- og ikke-likviditetsbudgetter, programbudgetter, resultatmål.

*Finansforvaltningen:* Langsigtet teknisk bistand til udbygning af netværk, ajourføring af lovrammer, indførelse af internationale standarder for indberetning, likviditets-/gældsforvaltning; formueforvaltning, uddannelse.

*Intern revision:* Langsigtet teknisk bistand til planlægning, risikovurdering, systemrevision, intern kontrolovervågning samt uddannelse af personale i moderne revisionsteknikker og -metodologier.

*Informationsteknologi:* Langsigtet teknisk bistand til informations- og teknologikontoret i finansministeriet i tilknytning til edb-projekt og et fungerende finansforvaltningssystem.

Programmet omfatter også levering og anvendelse af software samt af IT-udstyr til finansministeriet (0,9 mio. EUR). Kontrakten blev underskrevet i december. Der er drøftelser i gang med finansministeriet om, hvordan de resterende midler skal anvendes.

#### **5.4 Implementering af programmerne for 1998 og 1999**

1999-budgettet er i det væsentlige kontraheret og udbetalt.

##### **Støttekoordineringskontoret (0,8 mio. EUR)**

Under dette projekt ydes der bistand til finansministeriet (den udpegede nationale støttekoordinator), så det bliver bedre til at koordinere og planlægge på centralt niveau, og samtidig forberedes der et flerårigt nationalt strategisk udviklingsprogram. Den nuværende udsendte ekspert vil blive udskiftet i begyndelsen af 2002.

##### **Reform af offentlig administration (1,2 mio. EUR)**

Der er iværksat tre projekter til institutionsopbygning: levering af teknisk bistand til det juridiske uddannelsescenter for at forbedre effektiviteten i retsvæsenet samt uddannelse af dommere; teknisk bistand til instituttet for offentlig administration for at opstille en overordnet handlingsplan for udarbejdelse af ny lovgivning for det offentlige; og teknisk bistand til kommunernes landsforening (180 000 EUR) for at skabe en professionelt forvaltet og operationel forening, der kan styrke det lokale forvaltningssystem. I oktober blev der desuden underskrevet en kontrakt om levering af IT-udstyr til justitsministeriet og en række domstole i Montenegro, og dette udstyr er nu ved at blive leveret.

##### **Virksomhedsudvikling (4,2 mio. EUR)**

Under projektet støttes og opmuntres privat sektorudvikling, især af SMV'er, ved at der etableres et sundt investeringsklima. Der er blevet undertegnet en finansieringsaftale om at give kreditlinjer til udvalgte forretningsbanker (3,0 mio. EUR) med KFW. Med bilaterale midler fra Tyskland vil der blive ydet teknisk bistand til udvalgte forretningsbanker. Af andre projekter, der yder supplerende teknisk bistand (til ca. 1,2 mio. EUR), er der etablering af et euro-infocenter (kontrakten blev underskrevet i december) og institutionel styrkelse af det nyligt etablerede agentur for udvikling af SMV'er (den igangværende tekniske bistand afsluttes i april 2002).

##### **Teknisk bistand (0,8 mio. EUR)**

En makroøkonomisk rådgiver yder for øjeblikket bistand til premierministerens kontor. Der er blevet udpeget et team, som skal yde teknisk bistand i forbindelse med den indledende behovsvurdering under programmet for kommunal udvikling.

##### **Budgetstøtte til internt fordrevne personer (13 mio. EUR)**

Projektet har form af budgetstøtte til Montenegros nationalbudget og skal afhjælpe de ekstraordinære finansielle byrder, der er opstået som følge af udgifter til sundhed og bolig til de internt fordrevne personer, der strømmede til fra Kosovo under konflikten i 1999. Støtteprogrammet udløb den 30. juni. Der er foretaget en revision af projektet, og støttemodtageren har fået en kopi heraf.

### **Energiforsyning (2,5 mio. EUR)**

Der blev ydet budgetbistand til en værdi af 2,2 mio. EUR til at hjælpe elseskabet i Montenegro med at betale for elleverancer. Den slutpris, som skal betales af husholdninger og virksomheder, hovedsageligt SMV'er, kan dermed opretholdes uforandret. Der bliver brugt 0,2 mio. EUR til teknisk bistand til økonomiministeriet.

### **Støtte til Montenegros RTV (0,8 mio. EUR)**

Under projektet vil der blive ydet støtte til de aktiviteter, der fremgår af handlingsplanen, som blev vedtaget af ledelsen af RTV CG. Der er undertegnet en direkte aftale med BBC World Service Television om hjælp til omlægning af Montenegros stats-tv til et uafhængigt offentligt radio- og tv-selskab. En redaktionsrådgiver fra BBC er for øjeblikket i Montenegro for at være med til at forbedre nyhedsindsamlingen og identificere og implementere passende uddannelseskurser for ledelsen i redaktionen. Agenturet samarbejder for øjeblikket med Europarådet om finansiering af et fælles initiativ, der skal hjælpe myndighederne i Montenegro med at tilpasse landets medielovgivning til de relevante europæiske standarder.

1998-budgettet er fuldt ud kontraheret og næsten alt udbetalt.

### **Landbrug (1,0 mio. EUR)**

Det overordnede mål for projektet var at skabe ny beskæftigelse og nye muligheder for iværksættere i landdistrikter for udvalgte målgrupper (arbejdsløse, familier, der støtter flygtninge, landmænd osv.). Fase 1 i projektet (levering af lidt over 1000 stk. drægtigt kvæg) er afsluttet, og kvæget er blevet fordelt til modtagerne som naturalkredit. Indsamlingen af counterpart-midler anses dog ikke for at forløbe tilfredsstillende. En udsendt evalueringsgruppe har set på fertiliteten hos de omdelte køer og har afgivet sin rapport. Anden fase (levering af yderligere 1000 stk. kvæg) er blevet annulleret på grund af udbruddene af BSE og mund- og klovsyge i Europa. Midlerne hertil (1,0 mio. EUR) kan ikke omfordeles, da perioden for indgåelse af de bindende tilsagn er udløbet.

### **Transport (1 mio. EUR)**

Det overordnede mål for projektet var at forbedre lokale transportmuligheder og støtte ambulancetjenesten. Der blev således leveret tre busser til Podgorica kommune og fordelt tolv ambulancer til elleve kommuner i Montenegro. Projektet er afsluttet.

### **Skoler (0,5 mio. EUR)**

Agenturet overtog et projekt fra 1998 fra Europa-Kommissionen, som nu er færdiggjort af British Council. Læseplaner og undervisningsmetoder for grundskolen inden for udvalgte kernefag er blevet revideret, og der er udviklet en plan for uddannelse og efter- og videreuddannelse af lærere. Undervisningsministeriet fik også hjælp til at fastlægge en strategisk plan for grundskoleundervisningen. Projektet er afsluttet.

### **Teknisk bistand (1 mio. EUR)**

Det nu afsluttede projekt bestod i at yde ekspertbistand til finansministeriet i forbindelse med reformer inden for bankovervågning og finansforvaltning. Projektet er afsluttet.

### **Teknisk bistand til premierministerens kontor (0,5 mio. EUR)**

En rådgiver har været til stede på premierministerens kontor for at rådgive om det politiske og økonomiske reformprogram. Projektet blev afsluttet i april 2001.



## **6. PROGRAMLÆGNING**

### **6.1 Programlægning**

Sidst i 2000 havde agenturets direktion allerede godkendt de første 2001-programmer. I begyndelsen af 2001, og efterhånden som der blev flere midler til rådighed i løbet af året, fremlagde agenturet sine resterende programforslag til overvejelse og godkendelse i direktionen.

Fra midten af 2001 og fremefter havde agenturet påtaget sig at forberede grunden til sine forslag til etårige programmer for 2002 for at kunne fremlægge programmerne for Serbien og Kosovo for direktionen i januar 2002 og programmet for Montenegro i marts 2002. Agenturet har holdt sig i nær kontakt med Kommissionen under programlægningen for at sikre, at projektforslagene var i overensstemmelse med landestrategidokumentet for FRJ for perioden 2002-2006 og det flerårige vejledende program for 2002-2004. Strategidokumentet og det vejledende program blev færdiggjort af Kommissionen i anden halvdel af 2001, og det er inden for rammerne heraf, at agenturet udarbejder alle sin forslag til etårige programmer.

I landestrategidokumentet for FRJ er der identificeret en række problemer, som må tages op af Serbien, Montenegro og det FN-administrerede Kosovo. Til disse problemer hører den nuværende mangel på ét enkelt fungerende økonomisk område, indviklede institutionelle og politiske forhold inden for føderationen, en ineffektiv offentlig administration, svage retssystemer, og omfattende fattigdom.

I landestrategidokumentet blev der også peget på andre ting, der forhindrede FRJ i fuldt ud at kunne drage nytte af stabiliserings- og associeringsprocessen, opnå en bæredygtig og balanceret økonomisk udvikling og tackle kritiske miljøproblemer samt støtte udviklingen af handel og den private sektor. For at fremme et sandt demokratisk samfund og kunne tilbyde befolkningen rimelige sociale vilkår må der imidlertid gøres mere for at reformere de nuværende erhvervsuddannelsessystemer, sundheds- og sociale velfærdssystemer og for at styrke civilsamfundet og medierne.

Af landestrategidokumentet fremgår det, at der er mange sektorer, som behøver bistand fra EF, men det erkendes samtidigt, at EF bliver nødt til at fokusere på et begrænset antal områder, som har høj prioritet, og hvor EF-bistanden kan få betydelig indvirkning, hvis den bliver koncentreret. Under udarbejdelsen af forslagene til de etårige programmer for 2002 har agenturet også benyttet denne indfaldsvinkel.

De nye programforslag bygger videre på den omfattende genopbygnings- og udviklingsbistand, som EF allerede har givet tilsagn om. Vægten er i 2002 i højere grad lagt på støtte til institutionel og almindelig kapacitetsopbygning for at forberede FRJ til overgangen til markedsøkonomi og til tilnærmelse af EU på linje med stabiliserings- og associeringsprocessen. Kosovo har fortsat mange behov med relation til infrastrukturen, og i dette etårige program forsøges nogle af disse nøglebehov imødekommet.

Ved opstillingen af nye programmer er der taget hensyn til de erfaringer, der er gjort under implementeringen af projekter i 2001, herunder også resultaterne af evalueringer og vurderinger af social indvirkning. På alle trin i hele programopstillingen er myndighederne i FRJ på såvel føderalt niveau som republikniveau samt UNMIK-myndighederne i Kosovo blevet spurgt.

EF's bistandsprogrammer for Serbien, Montenegro og Kosovo skal i princippet komplementere hinanden og tiltag, der er iværksat inden for rammerne af Kommissionens regionale strategi for perioden 2002-2006.

## **6.2 Ekstern koordinering**

Agenturet har implementeret sine EF-finansierede projekter i nært samarbejde med de relevante centrale og lokale myndigheder i Serbien, Kosovo og Montenegro. Der har også været opretholdt nære forbindelser og nært samarbejde med EU-medlemsstaterne og andre internationale donorer og agenturer, som er aktive inden for de forskellige områder, der er omfattet af EF-programmer. Agenturet deltager i donorkonferencer, der tilrettelægges i fællesskab af Kommissionen og Verdensbanken for at sikre international koordinering af donoraktiviteterne. Agenturet er blandt andet jævnligt vært for koordinationsmøder med de repræsentanter for EU-medlemsstaterne, der befinder sig i det område, hvor agenturet er aktivt. Andre sektormøder finder sted på ad hoc-basis med andre lande (som f.eks. USA) og mere regelmæssigt med de vigtigste internationale finansieringsinstitutioner, især med hensyn til politiske emner. Koordineringen af programmer med myndighederne og andre donorer er fortsat af væsentlig betydning, hvis FRJ skal drage størst mulig fordel af den kombinerede bistand, landet modtager fra international side.

## **6.3 Evaluering**

Takket være godkendte retningslinjer for evaluering, der er på linje med EU's generelle evalueringsstandarder, kan der foretages en intern evaluering inden for agenturet ud fra en pragmatisk og systematisk metode og med aktiv medvirken fra agenturets side. Hvert enkelt projekt eller program vurderes ud fra dets relevans, resultater, effektivitet, indvirkning og bæredygtighed i forhold til overordnede målsætninger og fastlagte mål. I hver af de følgende evalueringer var der en forberedelses-/indledningsfase, en evaluering på stedet og tilstrækkelig tid til rapportering, briefing og debriefing. De mundede alle ud i et dokument, hvori det var angivet, hvilken styrke og hvilke svagheder der var konstateret under evalueringen, og en række anbefalinger til, hvordan sidstnævnte kunne afhjælpes eller førstnævnte kunne udnyttes.

Der blev udsendt to fælles revisionsdelegationer til den private udviklingssektor i Kosovo, hvor man så på Interim Credit Union-projektet (med Verdensbanken) og Micro Enterprise Bank (med KFW). På grund af det sociale aspekt ved mikrofinansiering deltog agenturets ekspert i social indvirkning i Kosovo i sidstnævnte delegation. Den førstnævnte delegation undersøgte de sublån, der var godkendt og udbetalt indtil dato. Delegationen fandt, at overførslen af bank- og kreditekspertise til lokalt ansatte via formel uddannelse, vejledning og instruktion havde været en succes, hvorimod det blev understreget, at det først var muligt at vurdere, om projektet som helhed havde været en succes, når alle sublån kunne tilbagebetales. Da delegationen efterfølgende fandt, at tilbagebetalingsraten var tilfredsstillende, blev der allokeret yderligere midler til Interim Credit Union senere på året. I mellemtiden konkluderede delegationen, der undersøgte Micro Enterprise Bank, at de fremskridt, der var gjort med kreditlinjen set i forhold til de oprindelige mål, var meget tilfredsstillende. Den foretog også en husholdningsundersøgelse, hvoraf det fremgik, hvad der socioøkonomisk var karakteristisk for de forskellige målgrupper, som sublånene nåede ud til. Den anbefalede, at der blev identificeret flere bankfinansierede projekter for Kosovo-serbere og for kvinder.

Der blev også set på programmet for kvægimport (og hermed øget beskæftigelse) i Montenegro. Af evalueringsrapporten fremgår det, at der er en risiko med den revolverende fond, og der anbefales en hurtigere inddækning af projektet. Delegationen fandt, at

effektiviteten af projektet med hensyn til at nå hovedmålene - dvs. at øge beskæftigelsen og iværksætteraktiviteterne - var lille. Den konkluderede, at der er mere effektive måder at øge beskæftigelsen og iværksætteraktiviteterne på end at uddele drægtige kvier. Den fandt også, at problemerne med implementeringen af projektet førte til en lav indvirkning med anslået 50% af modtagernes velfærd. Kontoret havde sammen med agenturets personale i Podgorica en række møder på topniveau i landbrugsministeriet, hvor de forskellige anbefalinger - især med hensyn til omfordeling af køer for at sikre, at de holdes under forsvarlige betingelser - blev drøftet.

Der blev også foretaget en evaluering af EU's kommunale ekspertprogram i Kosovo for at se, om programmet skulle fortsætte. Man fandt, at det var en styrke, at de lokale myndigheder havde haft adgang til et omfattende netværk af motiverede og kvalificerede kandidater fra lokale myndigheder i EU, men at der var svagheder hvad angår udviklede kontraktordninger og for stor adskillelse mellem eksperterne selv og den midlertidige forvaltningsstruktur. Anbefalingerne om at omlægge programmet og revidere leveringssystemet blev taget med i betragtning i det nye program for 2002.

Programmet 'Energi for demokrati' i Serbien blev evalueret i oktober. Delegationen mente, at programmet (der havde udviklet sig fra et lille program i 1999 til et omfattende program i 2000) havde været en udtalt succes med hensyn til planlægning og implementering, og at de overordnede praktiske og politiske mål var blevet nået. Der blev foretaget en mindre undersøgelse af kommuner, centrale varmeanlæg og kraftværker, og resultaterne af opvarmningssituationen for næste vinter i landdistrikterne i Serbien blev videregivet til ledelsen.

I november blev der færdiggjort en forhåndsevaluering af støtte til en bæredygtig etablering af 'MONET' (Montenegro Economic Trends).

Til implementering i 2002 blev der også forberedt evalueringer af programmet for Montenegro for internt fordrevne personer, den kommunale og lokale investeringsfond i Kosovo og genhusningsprogrammet for Kosovo.

## 7. FINANSIELLE FORHOLD

Indtil 31.12.2001 havde agenturet fået overdraget forvaltningen af 1,15 mia. EUR til EU-bistandsprogrammer. Nogle af programmerne var allerede ved at blive implementeret, da agenturet overtog forvaltningsansvaret for dem, men hovedparten af dem blev indledt af agenturet.

Midlerne er fordelt således:

- 391 mio. EUR til Serbien
- 695 mio. EUR til Kosovo
- 59 mio. EUR til Montenegro

Ved udgangen af 2001 var der blevet indgået kontrakt for 85% af dette beløb (dvs. 1 mia. EUR), mens der var blevet udbetalt 66% heraf (dvs. 750 mio. EUR).

I løbet af 2001 benyttede agenturet EU's normale udbudsprocedurer ved tildelingen af nye kontrakter for 500 mio. EUR. Heraf blev:

- 87% tildelt gennem offentlige udbudsprocedurer og som tilskud
- 13% blev tildelt gennem forenklede procedurer.

I løbet af rapporteringsperioden (2001) har agenturet indgået kontrakter for flere midler, end det havde fået tildelt for nylig (ikke medregnet de 45 mio. EUR, der blev allokert Kosovo ved årets udløb).

(i mio. EUR)	Serbien	Kosovo	Montenegro	I alt
EU-midler allokert i 2001				
- i de første tre kvartaler	144	271	0	415
- i sidste kvartal	50	45	13	108
<b>I alt</b>	194	316	13	523
Kontrakter tildelt af agenturet i 2001	204	273	17	494

Til bistandsprogrammer forberedte og tildelte agenturets personale 814 kontrakter og foretog 2570 udbetalinger.

Antallet af ansatte, der beskæftigede sig med de finansielle aspekter af disse programmer i 2001 (angivet i 'mandår'), var:

- 5 internationalt ansatte og 6,1 lokalt ansatte til udbudsprocedurer og indgåelse af kontrakter
- 2,7 internationalt ansatte og 6,2 lokalt ansatte til udbetalinger og regnskabsførelse.

I 2001 var agenturet i gennemsnit 17 dage om at behandle en faktura.

Agenturets driftsomkostninger for de første to aktivitetsår (2000, 2001) beløber sig til 25,5 mio. EUR, dvs. 2,3% af det samlede endelige budget for disse år.

Beskrivelse	2000	2001	I alt (EUR)
A - Bruttodriftsomkostninger	8.256.528,55	20.885.466,27	29.141.994,82
B - Driftsindtægter	679.987,09	2.914.652,28	3.594.639,37
C - Nettodriftsomkostninger (C = A - B)	7.576.541,46	17.970.813,99	25.547.355,45
D - Agenturets samlede budget *	682.325.500,00	410.569.546,00	1.092.895.046,00
E - % af driftsomkostninger (E = C / D)	1,11%	4,38%	2,34%

\* I det samlede budget for 2000 er medregnet 171 mio. EUR fra december 2000 til implementering i 2001

I betragtning af akkumuleringen af igangværende programmer fra det ene år til det næste og nedsættelsen af bistanden til Kosovo forventes det, at driftsomkostningerne for 2002 procentuelt vil stige i forhold til det samlede budget.

I 2001 udpegede Europa-Kommissionen en finansinspektør, som udelukkende skulle arbejde med agenturets aktiviteter. Vedkommende foretog kontrol i 165 arbejdsdage for agenturet, og heraf blev 70 dage tilbragt i dets forskellige operative centre og dets hovedsæde.

I november 2001 offentliggjorde Den Europæiske Revisionsret en *beretning om årsregnskabet for Det Europæiske Genopbygningsagentur og gennemførelsen af bistanden til Kosovo i regnskabsåret 2000*. Følgende er uddrag fra beretningen:

Resultaterne af den finansielle revision gav Retten rimelig sikkerhed for, at årsregnskabet for regnskabsåret, der afsluttedes den 31. december 2000, er rigtigt, og at de underliggende transaktioner som helhed er lovlige og formelt rigtige.

Agenturets forvaltning er meget produktiv, og der er et lavt antal ansatte i forhold til den samlede værdi af den forvaltede bistand. Agenturet har indgået kontrakter om og afholdt betalinger til operationelle aktiviteter i et meget hurtigt tempo. Desuden lykkedes det agenturet at nå hovedparten af de ambitiøse mål, det havde fastsat for 2000 for programmerne på områderne energi, genhusning, transport og landbrug. Den høje produktivitet i agenturet skyldtes i vid udstrækning de ansattes meget engagerede indsats.

Gennemsnitsudgifterne til genopbygning af huse finansieret gennem agenturet er lavere end andre donorerers udgifter, og det er en god indikator for, at der ikke kun blev taget hensyn til produktivitetsaspektet, men også til sparsommelighedsaspektet.

De gældende regler blev anvendt meget fleksibelt og det indebar, at agenturet løb nogle risici, men det gav også mange lokale og regionale virksomheder mulighed for at deltage i genopbygningsprocessen. Bl.a. derfor kunne genopbygningsudgifterne holdes nede, og der kom gang i Balkanstaternes økonomi, som har været hårdt ramt af det seneste årtis konflikter i området.

Agenturets fremragende indsats skyldes også, at det i 2000 satte sine menneskelige og finansielle ressourcer ind på et begrænset antal højt prioriterede områder.

I juli 2001 kom der en delegation fra Europa-Parlamentets Budgetkontroludvalg på besøg i agenturets hovedsæde i Thessaloniki. Delegationen udsendte senere en pressemeddelelse, hvori den kommenterede agenturets 'evne til at forene hurtighed og effektivitet i leveringen af udviklingsbistandsprogrammer med stringent budgetkontrol'.

Kontrakter tildelt af agenturet i 2001 (494 mio. EUR)	Serbien		Kosovo		Montenegro	
	mio. EUR	%	mio. EUR	%	mio. EUR	%
Internationale & lokale udbud	112,5	55,3	169,6	62,2	12,7	73,4
Tilskudsftaler	52,7	25,6	75,9	27,8	3,8	22,0
Forenklede procedurer	38,6	19,1	27,4	10,0	0,8	4,6
I alt	203,8	100,0	272,9	100,0	17,3	100,0

## 8. ALMINDELIGE YDELSER

### 8.1 Administration

#### Personale

Ved udgangen af året var der 241 ansatte. Desuden er ansættelsen af nyt personale til agenturets nye operative center i Skopje, FYROM, startet.

	Thessaloniki	Pristina	Beograd	Podgorica	I alt
International	14	44	31	8	97
Lokal	19	*59	53	13	144
I alt	33	*103	84	21	241

\* inklusive 2 ansatte i reservekontoret i Skopje

#### Bygninger

Kontorene i Thessaloniki og Podgorica er stillet gratis til rådighed for agenturet af de respektive regeringer; hvorimod der skal betales husleje af det operative center i Beograd. I Pristina har UNMIK bedt agenturet om at forlade sine kontorer i museet i Kosovo, som skal overlades til den nyvalgte præsident. UNMIK har dog indvilget i at overlade en anden bygning til agenturet. Denne bygning, som der ikke skal betales husleje for, vil blive renoveret af agenturet. I mellemtiden har agenturet fundet passende lokaler til det operative center i Skopje. Agenturet er også i færd med at forhandle en kontoraftale med den tidligere jugoslaviske Republik Makedonien (svarende til den aftale, det har i republikkerne Serbien og Montenegro) for at fastlægge privilegier og immuniteter for personale og kontorer i Skopje.

### 8.2 Information & kommunikation

Ved udgangen af december 2001 havde agenturets kontor for information og kommunikation ansatte alle fire steder. Det er kontoret, der har fastlagt den almindelige strategi og indført en række fælles systemer og værktøjer, som skal bruges ved alle foranstaltninger. (Sidstnævnte omfatter introduktionsfoldere (visitkort), der er trykt på alle lokale sprog; og som er at finde på alle operative centre; agenturets webside på <http://www.eur.eu.int>, en fælles kontaktdatabase, faktablade, plakater, opslagstavler; visuelle og skriftlige retningslinjer osv.). Der er udviklet nære forbindelser mellem agenturet og lokale medier m.m. i Serbien, Kosovo og Montenegro og i EU's medlemsstater. Agenturet har været vært for en række grupper af EU-parlamentarikere i årets løb, herunder medlemmer af Delegationen for Forbindelserne med Sydøsteuropa, Udvalget om Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarsanliggender, Budgetudvalget og Budgetkontroludvalget. Det har også været vært for kommissæren for eksterne forbindelser, Chris Patten. Der har været flere succesrige kontakter med medierne i årets løb, blandt andet var agenturet emnet for en otte minutters udsendelse på tv-stationen *Euronews*, der blev sendt på otte sprog til et potentielt publikum på 20 millioner seere.

**BILAG A1 - NØGLESTATISTIKKER: SERBIEN**

**EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Serbien, pr. 31.12.2001 – sektorvis**

<b>mio. EUR</b>	<b>1998</b>	<b>1999</b>	<b>2000</b>	<b>2001</b>	<b>I alt</b>
Medier	4,6	2,5	1,0	2,0	<b>10,1</b>
Energi for demokrati		4,4	4,4		<b>8,8</b>
Skoler for demokrati			3,8		<b>3,8</b>
Fødevarer			26,7		<b>26,7</b>
Sundhed			20,0	31,5	<b>51,5</b>
Energi			99,3	107,7	<b>207,0</b>
Administrativ & teknisk bistand			3,0	2,6	<b>5,6</b>
Behovsvurdering			2,0		<b>2,0</b>
Kommunal infrastruktur			25,0		<b>25,0</b>
Landbrug				20,0	<b>20,0</b>
Virksomhedsudvikling				16,0	<b>16,0</b>
Politisk & juridisk rådgivningscenter				5,0	<b>5,0</b>
Regional udvikling i det sydlige Serbien				4,0	<b>4,0</b>
Integreret grænseforvaltning				5,0	<b>5,0</b>
<b>I alt</b>	<b>*4,6</b>	<b>*6,9</b>	<b>*185,2</b>	<b>193,8</b>	<b>390,5</b>

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen

**EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Serbien pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb**

	<b>Forpligtet (mio. EUR)</b>	<b>Kontraheret/forpligtet</b>	<b>Udbetalt/forpligtet</b>
I alt (1998-2001)	391	88%	68%
2001 (Midler til rådighed i sidste kvartal)	50	31%	23%
2001 (Midler til rådighed i første tre kvartaler)	144	92%	51%
2000	*185	99%	94%
1999	*7	98%	79%
1998	*5	100%	74%

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen



## BILAG A2 - NØGLESTASTIKKER: KOSOVO

### EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Kosovo, pr. 31.12.2001 – sektorvis

mio. EUR	1998	1999	2000	2001	I alt
Universitet, dyrefoder, tømmer	7,0				7,0
Budgetrettet bistand		5,0	10,0		15,0
Vurdering af ødelæggelser		3,5			3,5
Beskæftigelse og rehabilitering i landsbyerne		7,5			7,5
Mitrovicas hospital & mindre foranstaltninger		1,5			1,5
Genhusning		14,0	59,9	37,6	111,5
Offentlige værker		9,0			9,0
Transport		6,3	15,0	18,0	39,3
Landbrug		1,0	10,0	28,0	39,0
Forvaltning af vand og fast affald		3,0	14,6	20,0	37,6
Virksomheder		4,6	15,0	20,0	39,6
Administrativ & teknisk bistand		3,7		1,0	4,7
Energi		13,0	90,5	110,0	213,5
Energiimport			28,0	20,3	48,3
Fjernvarme			3,5	2,5	6,0
Afmontering af miner		6,0			6,0
Forundersøgelser		2,0			2,0
Post & telekommunikation		8,0			8,0
Sundhed		0,5	10,0	14,0	24,0
Lokalforvaltning, civilsamfund		28,1		38,9	39,4
Reserve				5,2	5,2
I alt	*7,0	*116,2	256,5	315,5	695,2

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen

### EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Kosovo pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb

	Forpligtet (mio. EUR)	Kontraheret/ forpligtet	Udbetalt/ forpligtet
I alt (1998-2001)	695	85%	66%
2001 (Midler til rådighed i sidste kvartal)	45	7%	4%
2001 (Midler til rådighed i første tre kvartaler)	271	85%	54%
2000	256	92%	80%
1999	*116	97%	88%
1998	*7	100%	97%

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen

### **BILAG A3 - NØGLESTATISTIKKER: REPUBLIKKEN MONTENEGRO**

#### **EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Montenegro, pr. 31.12.2001 – sektorvis**

<b>mio. EUR</b>	<b>1998</b>	<b>1999</b>	<b>2000</b>	<b>2001</b>	<b>I alt</b>
Transport	1,0			7,0	8,0
Landbrug	1,0		2,3		3,3
Administrativ & teknisk bistand	0,5	0,8		0,6	1,9
Offentlig administration	1,0	1,2			2,2
Uddannelse	0,5		3,0		3,5
Budgetstøtte		12,7			12,7
Energi		2,5			2,5
Støttekoordinerings- & planlægningskontor		0,8			0,8
Virksomhedsudvikling		4,2			4,2
Medier		0,8			0,8
Infrastruktur			10,8		10,8
Finanser			2,9		2,9
Kommunal udvikling				4,5	4,5
Institutionsopbygning				1,2	1,2
	*4,0	*23,0	*19,0	13,3	59,3

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen

#### **EF-midler overdraget til Det Europæiske Genopbygningsagentur til implementering i Republikken Montenegro pr. 31.12.2001 – for bevilgede, kontraherede, udbetalte beløb**

	<b>Forpligtet (mio. EUR)</b>	<b>Kontraheret/ forpligtet</b>	<b>Udbetalt/ forpligtet</b>
I alt (1998-2001)	59	67%	44%
2001 (Midler til rådighed i sidste kvartal)	13	0%	0%
2000	*19	72%	25%
1999	*23	97%	77%
1998	*4	100%	85%

\* Det Europæiske Genopbygningsagentur har overtaget forvaltningsansvaret for programmer, der tidligere blev administreret af Europa-Kommissionen

## **BILAG B - AGENTURETS DIREKTIONSMØDER 2001**

Dato	Drøftede hovedemner og truffede beslutninger
27.-28.02.2001	Drøftelse af 2001-programmet for Serbien Vedtagelse af årsrapporten for 2000 Udveksling af synspunkter med UNMIK's søjle IV og drøftelse af den sociale dimension af agenturets Kosovo-program Vedtagelse af agenturets budgetforslag for 2002 til forelæggelse for Kommissionen og anerkendelse af første revision af agenturets budget for 2001
18.05.2001	Vedtagelse af retningslinjer for evaluering, af principper for forvaltning af kontrakttildelelse og af afgørelse om forlængelse af kontrakter for agenturets internationale personale (midlertidigt ansatte) Drøftelse af situationsrapporten om implementeringen af programmerne for Kosovo, Serbien og Montenegro Godkendelse af reviderede personaletabeller for 2001, af korrektion af nogle budgetkonti og af overførsel af kreditter fra 2000 Udvælgelse af nye repræsentanter for medlemsstaterne til agenturets rådgivende udvalg for indkøb og aftaler
02.07.2001	Drøftelse af et ekstra støtteprogram for 2001 for Kosovo og af et støtteprogram for Montenegro Vedtagelse af anden revision af agenturets budget for 2001
21.09.2001	Drøftelse af et ekstra støtteprogram for 2001 for Serbien, af et evalueringsprogram for 2001 og af agenturets informationsaktiviteter Udveksling af synspunkter med UNMIK's søjle IV om aktiviteterne i Kosovo og med den svenske ngo om kvinders rolle i genopbygningen Information om et ekstra støtteprogram for 2001 for Montenegro (færdiggørelse ved skriftlig procedure) Godkendelse af agenturets promotion-politik og vedtagelse af den anden reviderede personaletabel for 2001 og tredje revision af agenturets budget for 2001 (sidstnævnte ved skriftlig procedure)
18.12.2001	Annuleret på grund af dårligt vejr (afgørelser om etablering af et nyt operativt center i Skopje og om agenturets budget for 2002 ved skriftlig procedure)

## BILAG C - AGENTURETS ORGANISATORISKE STRUKTUR

EU-medlemsstater x15	Direktion	Europa-Kommissionen			
	Direktør				
Operativ afdeling i Podgorica, Montenegro	Operativ afdeling i Beograd, Serbien	Operativ afdeling i Pristina, Kosovo	Programlægningsafdeling	Finansafdeling	Generalsekretær
Infrastruktur	Overvågning	Overvågning	Programlægning	Kontrakt-kontorer	Direktionens sekretariat
Virksomheder	Energi	Energi	Ekstern koordinering	Budget-kontorer	Administration
Institutionsopbygning	Infrastruktur	Transport & infrastruktur	Evaluering	IT-kontor	Information & kommunikation
	Civilsamfund & medier	Civilsamfund & medier			
	Virksomhedsudvikling	Virksomhedsudvikling			
	Landbrug	Landbrug			
	Sundhed	Sundhed			
	Institutionsopbygning	Institutionsopbygning			
	Økonomisk & social sektor	Økonomisk & social sektor			
		Genhusning			
		Vand og miljø			

Note: i januar 2002 åbnes et nyt operativt center i Skopje, FYROM

## BILAG D - AGENTURETS BUDGET FOR 2001

### Indtægter (EUR)

Afsnit 1	Europa-Kommissionens tilskud	
1100	EF-budget 2001 for bistandsprojekter i Kosovo	144 500 000
	EF-budget 2000 for bistandsprojekter i Serbien	2 608 801
	EF-budget 2001 for bistandsprojekter i Serbien	193 800 000
	EF-budget 2000 for bistandsprojekter i Montenegro	24 360 000
	EF-budget 2001 for bistandsprojekter i Montenegro	16 300 000
	EF-budget 2000 for agenturets driftsudgifter i Kosovo	4 000 000
	EF-budget 2001 for agenturets driftsudgifter i Kosovo	8 000 000
	EF-budget 2000 for agenturets driftsudgifter i Serbien	3 000 000
	EF-budget 2001 for agenturets driftsudgifter i Serbien	7 300 000
	EF-budget 2001 for agenturets driftsudgifter i Montenegro	1 700 000
	I alt 1100	405 569 546
Afsnit 2	Andre tilskud	p.m.
Afsnit 3	Diverse	
	Bankrenter	0
	Counterpart-midler	5 000 000
Afsnit 4	Øremærkede indtægter	p.m.
	<b>I alt</b>	<b>410 569 546</b>

### Udgifter (EUR)

Afsnit 1	Personale	15 118 000
Afsnit 2	Bygninger, udstyr og andre omkostninger	8 882 000
Afsnit 3	Projekter	
	Kosovo 2001	144 500 000
	Kosovo counterpart-midler	5 000 000
	Serbien 2001	193 800 000
	Serbien overførsel	2 608 801
	Montenegro 2001	16 300 000
	Montenegro overførsel	24 360 745
	I alt projekter	386 569 546
	<b>I alt</b>	<b>410 569 546</b>

## **BILAG E - AGENTURETS KONTAKTSTEDER**

### *Hovedsæde*

**Thessaloniki** - Egnatia 4, Thessaloniki 54626, Grækenland  
Tlf. +30 310 505 100, Fax +30 310 505 172

### *Operative centre*

**Beograd** – Vasina 2-4, 11000 Beograd, Republikken Serbien  
Tlf. +381 11 30 234 00, Fax +381 11 30 234 55

**Pristina** - The Museum, Miladin Popovic, Pristina, Kosovo  
Tlf. +381 38 513 1 200, Fax +381 38 549 963

**Podgorica - Urb.** Parcel 137, Gorica C, 81000 Podgorica, Republikken Montenegro  
Tlf. +381 81 231 740, Fax +381 81 231 741

**Skopje** - Makedonija 11 (1st floor), 1000 Skopje, Den Tidligere Jugoslaviske Republik  
Makedonien (FYROM)  
Tlf. +389 2 109 895, Fax +389 2 124 760

info@ear.eu.int

www.ear.eu.int